

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2006

Zuzana Mimrová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta pedagogická
Katedra romanistiky

Evropská spolupráce v oblasti vzdělávání a praxe

Autor:

Zuzana Mimrová

Vedoucí bakalářské práce:

prof. PaedDr. Gabriel Švejda, CSc.

České Budějovice 2006

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je přiblížit problematiku vzdělávání a odborné přípravy v Evropské unii. Práce je rozdělena na obecnou prezentaci evropské vzdělávací politiky v úvodní části, dále na vybrané vzdělávací programy Evropské unie v hlavní části práce a na prezentaci možnosti studia, odborné přípravy a účasti v dobrovolných projektech pro studenty a mládež v části závěrečné. Práci rovněž doplňují podrobné dokumenty o účasti v konkrétních programech a přehled kontaktů na řídicí instituce a organizace těchto projektů a akcí. Hlavním cílem je snaha blíže specifikovat vybrané evropské vzdělávací programy a poukázat na jejich význam a praktický přínos.

ANNOTATION

An objective of the thesis is to give information about the field of education and training in the European Union. The first part deals with general introduction of the European educational policy as a whole. The second part is devoted to the most current educational programmes and the last one is about the presentation of studying possibilities, vocational training and involvement in voluntary projects for students and young people. In the thesis it is also possible to find particular documents relating to the programmes including the overview of operating organisations and institutions of these projects and actions. Generally, the main purpose of the thesis is to specify certain European educational programmes and to emphasize their importance and practical asset.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze za odborného vedení vedoucího bakalářské práce.

Dále prohlašuji, že veškeré podklady, ze kterých jsem čerpala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a pramenů.

V Brně, 20. dubna 2006

.....

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	EVROPSKÁ VZDĚLÁVACÍ POLITIKA	9
2.1	POJETÍ EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	9
2.2	POHLED DO HISTORIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY EU	10
2.3	PRÁVNÍ DOKUMENTY VE VZDĚLÁVACÍ POLITICE EU	14
2.4	INSTITUTE A ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ VE VZDĚLÁVACÍ POLITICE EU	16
3	PROGRAMY EU V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ, ODBORNÉ PŘÍPRAVY A DOBROVOLNÉ ČINNOSTI.....	17
3.1	PROGRAM SOCRATES/ERASMUS	19
3.1.1	Základní charakteristika programu	19
3.1.2	Aktivita programu Erasmus.....	21
3.1.2.1	Erasmus 1	21
3.1.2.2	Erasmus 2	22
3.1.2.3	Erasmus 3	24
3.1.3	Podmínky účasti v programu Erasmus	25
3.1.4	Řízení a financování programu Erasmus.....	27
3.2	PROGRAM LEONARDO DA VINCI	28
3.2.1	Základní charakteristika programu	28
3.2.2	Aktivita programu Leonardo da Vinci	30
3.2.2.1	Projekty mobility	30
3.2.2.2	Pilotní projekty	31
3.2.2.3	Projekty nadnárodních sítí organizací	32
3.2.2.4	Projekty databází, průzkumů a analýz.....	32
3.2.2.5	Projekty jazykových dovedností.....	33
3.2.2.6	Tematické akce	34
3.2.3	Podmínky účasti v programu Leonardo da Vinci	34
3.2.3.1	Komu je program určen	34
3.2.3.2	Schvalovací procedura.....	36
3.2.4	Řízení a financování programu Leonardo da Vinci.....	38
3.3	PROGRAM EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ SLUŽBA.....	39
3.3.1	Základní charakteristika programu	39

3.3.2	Aktivity programu Evropská dobrovolná služba.....	41
3.3.3	Podmínky účasti v programu Evropská dobrovolná služba	43
3.3.3.1	Dobrovolník.....	43
3.3.3.2	Vysílající organizace	44
3.3.3.3	Hostitelská organizace.....	45
3.3.4	Řízení a financování programu Evropská dobrovolná služba	46
4	PREZENTACE ÚČASTI V KONKRÉTNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH EU	49
4.1	PROGRAM SOCRATES/ERASMUS	49
4.1.1	Základní údaje o studijním pobytu:	49
4.2	PROGRAM LEONARDO DA VINCI	50
4.2.1	Základní údaje o pracovním pobytu:	50
4.2.2	Bližší informace o přijímající organizaci ADPEP 56:.....	51
4.2.2.1	Centre de Bellevue-Océan v Damganu	52
4.3	PROJEKT PROGRAMU MLÁDEŽ.....	54
4.3.1	Základní údaje o studijním pobytu:	54
4.3.2	Bližší informace o vysílající organizaci INEX:.....	55
5	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	59
	SEZNAM OKAZŮ A CITACÍ	61
	SEZNAM PŘÍLOH	64

1 ÚVOD

Kvalitní vzdělání a důkladná odborná připravenost na úspěšné vykonávání budoucího zaměstnání představují v současnosti jeden z nejdůležitějších faktorů ekonomického růstu každého vyspělého státu. Zejména z tohoto důvodu také vzrůstá politická a ekonomická podpora této oblasti. V rámci Evropské unie sílilo vědomí potřeby spolupráce ve vzdělávání a praxi především v průběhu posledních dvou desetiletí a to za účelem dosažení společného cíle – stát se do roku 2010 nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomikou světa. Již několik let je tedy pozornost Evropské unie zaměřena kromě jiného právě na sbližování jednotlivých národních vzdělávacích systémů při zachování jejich specifického charakteru. Své aktivity směřuje hlavně k posilování mobility studentů a učitelů, rozvoj spolupráce mezi školami a univerzitami, podporu výuky jazyků. Dále se snaží o uznávání dosažených kvalifikací s cílem posílit vzdělávání, profesní růst a rozvoj otevřeného a distančního vzdělávání.

Hlavním cílem bakalářské práce je přiblížit princip fungování vzdělávacích programů zaměřených na odbornou přípravu, neformální výchovu a vzdělávání v rámci aktivit evropské vzdělávací politiky. Vzhledem k faktu, že v současnosti již existuje značně široká nabídka projektů s velmi rozsáhlým spektrem aktivit, je věnována hlavní pozornost pouze třem nejrozšířenějším programům. Záměrně jsou zde vybrány takové programy, na kterých lze nejlépe prezentovat rozmanitost zaměření, různorodost cílů a očekávaný přínos evropské vzdělávací politiky. Za velmi přínosné informace lze v bakalářské práci považovat podrobnou autentickou dokumentaci o účasti v konkrétních programech. Práce tak zahrnuje velmi cenné osobní zkušenosti a poznatky samotného účastníka obsažené v závěrečných zprávách z programů, které jsou jinak obtížně dostupné.

Bakalářská práce je rozčleněna do tří částí. Úvodní část je zaměřena na obecnou prezentaci evropské vzdělávací politiky jako takové. Konkrétně jsou zde uvedeny kapitoly věnované samotnému vymezení této politiky v rámci ostatních aktivit Evropská unie, stručnému přehledu historického vývoje evropského vzdělávání, informacím o základních právních dokumentech a souhrnu institucí a organizací EU působících v oblasti vzdělávací politiky. Hlavní část práce se týká evropských vzdělávacích programů. Především se jedná o tři základní programy: program vysokoškolského vzdělávání SOCRATES/ERASMUS, LEONARDO DA VINCI zacílený na odbornou přípravu a projekt EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ SLUŽBA zaměřený na neformální výchovu a vzdělávání. Jedná se

o kapitoly věnované obecné charakteristice programů, popisu jejich dílčích aktivit, podmínkám účasti a informacím o systému řízení a financování programů. Závěrečná část poukazuje na možnost praktického využití programů prostřednictvím již zmíněné dokumentace.

S programy Evropské unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy jsem se poprvé seznámila během studia na Vyšší odborné škole cestovního ruchu v Hradci Králové, kde se mi dostalo příležitosti zúčastnit se programu Leonardo da Vinci. Na základě jeho úspěšného absolvování jsem zaměřila pozornost i na další podobné projekty. Své znalosti o těchto vzdělávacích programech jsem si skutečně prohloubila až při studiu předmětu Legislativa Evropské unie na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Během těchto tří let jsem se zúčastnila projektu Mezinárodní výměny mládeže a studijního pobytu v rámci programu Socrates/Erasmus. Bakalářská práce je tak podložena nejen teoretickými znalostmi, ale také praktickými poznatky, o které jsem se chtěla podělit. Doufám tedy, že práce vzbudí ve čtenáři zájem se o tématu evropského vzdělávání a odborné přípravy dozvědět ještě více informací nebo v lepším případě je dokonce vybídne k účasti v některém z programů.

2 EVROPSKÁ VZDĚLÁVACÍ POLITIKA

2.1 POJETÍ EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ POLITIKY

Tématu evropské spolupráce v oblasti školství a odborné přípravy přikládá Evropská unie značný význam. Hlavním důvodem je klíčová role, kterou vzdělávání zaujímá v ekonomickém rozvoji, v boji proti nezaměstnanosti, sociálním nerovnostem, vylučování či znevýhodňování určitých skupin ve společnosti a ve zvyšování konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí. Obecně lze vzdělávací politiku Evropské unie charakterizovat jako souhrn činností a iniciativ v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.¹ Je velmi důležité ihned v úvodu vymezit samotné pojetí evropské vzdělávací politiky mezi ostatními oblastmi, ve kterých Evropská unie uplatňuje své pravomoci.

Přestože je oboru školství a odborné přípravy věnována v rámci Evropské unie stále větší pozornost, vzdělávací politika nepatří mezi společné politiky Evropské unie. Oblast vzdělávání a školství tedy nenáleží mezi politiky, ve kterých Unie uplatňuje své výlučné a sdílené pravomoci, nýbrž mezi ty oblasti, v rámci kterých se činnost Evropské unie omezuje pouze na doplňující aktivity. Pravomoci ve vzdělávací politice zůstávají stále v rukou jednotlivých členských zemí. Evropská unie se omezuje v tomto případě pouze na jejich podporu. Podobnými takovými politikami jsou například oblast kultury, veřejného zdraví, vědy a techniky nebo politika zaměstnanosti a hospodářská politika.

Hlavním cílem vzdělávací politiky Evropské unie je koordinace řešení společných problémů v oblasti školství a odborné přípravy. V žádném případě se nejedná o snahu zavádět uniformitu národních vzdělávacích systémů členských zemí. Mezi slabá místa všech systémů patří například uplatnění absolventů na pracovním trhu, nedostatek kvalifikovaných osob v určitých klíčových odvětvích nebo nárůst počtu a diverzifikace vysokých škol. Evropská unie proto zaměřila své aktivity v této oblasti především na spolupráci v rámci sbližování a srovnatelnosti kvalifikací ve vysokoškolském vzdělávání například právě prostřednictvím koordinace reforem již zmíněných národních vzdělávacích systémů nebo četnými společnými akcemi. Iniciativy EU tak zahrnují především programy na podporu evropské mobility studentů a učitelů, klíčové zprávy definující problematiku vzdělávání a jeho budoucího vývoje a stanovení pravidel strukturálních fondů.

¹ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle*, s. 25.

Současné hlavní záměry Evropské unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy vzešly z jednání Evropské rady v Lisabonu v roce 2000, kde byl v důsledku a ekonomiky založené na znalostech vytyčen nový strategický cíl a to stát se do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou světa. Konkrétně se jedná o zajištění udržitelnosti hospodářského rozvoje, tvorbu stále většího počtu a kvalitnějších pracovních míst a větší sociální soudržnost.² Evropská rada upozornila na konferenci v Lisabonu kromě nutných změn vyžadujících radikální transformaci evropské ekonomiky a národní modernizaci vzdělávacího systému také na nový přístup ke koordinaci politik v oblastech vzdělávání a odborné přípravy. Lisabonské zasedání přineslo výzvu, na základě které Evropská komise později vypracovala tak zvaný Pracovní program, ve kterém byly formulovány již konkrétní cíle systémů vzdělávání a odborné přípravy za účelem naplnění tří strategických záměrů. Tyto hlavní strategické cíle představují: zlepšení kvality a efektivity systémů vzdělávání a odborné přípravy v EU; zajištění přístupu ke vzdělání a odborné přípravě pro všechny; otevření systémů vzdělávání a odborné přípravy okolnímu světu.³ K získání ucelenější představy a přehledu o postupném rozšiřování aktivit Evropské unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy je určena následující kapitola.

2.2 POHLED DO HISTORIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY EU

Ve svém vývoji, od podpisu Římské smlouvy v roce 1957, kterou bylo založeno Evropské hospodářské společenství, a která se vzděláváním prakticky nezabývá, až do současnosti, doznala evropská vzdělávací politika velkých změn. Výjimku v Římské smlouvě tvoří pouze článek 128 smlouvy, podle kterého je úkolem Evropského společenství definovat a realizovat politiku odborné přípravy. Odborné vzdělávání má tak v Evropské unii delší historii než vzdělávání všeobecné, neboť Evropské společenství se původně utvářelo jako hospodářské společenství.⁴

² Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, s. 6.

³ Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, s. 8.

⁴ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 25.

Prvním důležitým mezníkem ve vývoji vzdělávací politiky se stal rok 1976, kdy byl přijat akční program ve vzdělávání Radou Společenství. Program upozorňuje na důležitost evropské mobility studentů a učitelů, na nezbytnost zdokonalení dokumentace a statistiky v oblasti vzdělávání. V 80. letech zaujala důležité místo v evropské vzdělávací politice podpora výměny mladých lidí a důraz na výuku cizích jazyků ve školách. Spory o povaze příslušného vzdělání, zda jde o všeobecné, či odborné, byly ukončeny v únoru 1985 rozsudkem Nejvyššího evropského soudu, který potvrdil, že i vysoké školství je považováno za odborné vzdělávání a přípravu. Tím Evropské společenství na základě článku 128 Římské smlouvy získalo legislativní základ pro své iniciativy v oblasti vzdělávání a v krátké době vznikly některé evropské programy.⁵

Teprve až Maastrichtská smlouva z února roku 1992 položila právní základ pro oblast vzdělávání a formálně jej uznala za jednu ze specifických oblastí spadajících do kompetencí Evropské unie. Smlouva rozlišuje mezi odpovědností Unie a odpovědností členských zemí a vylučuje harmonizaci jejich vzdělávacích zákonů. Posláním Unie podle Smlouvy je doplňovat národní vzdělávací politiky, podporovat výměnu informací a spolupráci mezi vzdělávacími institucemi a rozvíjet evropskou dimenzi ve vzdělávání.⁶ Toto ustanovení nebylo nikterak nadále podstatně změněno ani Amsterodamskou smlouvou, která byla podepsána v červnu 1997. V rámci evropské vzdělávací politiky stojí za zmínku články 149 a 150, ze kterých vyplývá výlučnost školství ze sbližování právních předpisů pomocí aktů Evropských společenství, respektive z harmonizace zákonů a ostatních předpisů členských zemí. Dle Smlouvy je tedy činnost v oblasti vzdělávání předmětem spolupráce mezi členskými státy. Avšak dojde-li k případu, ve kterém vnitrostátní úprava ovlivňuje fungování a rozvoj jednotného trhu, pak tato ustanovení podléhají harmonizaci vzdělávání v rámci legislativních opatření Evropského společenství. Zároveň v témže roce byla při setkání představitelů odpovědných za vysokoškolské vzdělávání v Lisabonu podepsána významná úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu. V Lisabonské úmluvě jsou vytyčeny například základní zásady týkající se hodnocení kvalifikací, pravomoc příslušných orgánů a prováděcí mechanismy.

⁵ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 158.

⁶ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 26.

V následujících letech zaměřila Evropská Unie své aktivity v oblasti školství především na postupné budování Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání fungujícího na základě strukturovaných programů. První konkrétní zásady a cíle týkající se této otázky byly shrnuty v tak zvané Sorbonnské deklaraci, k jejímuž podpisu dospěli v květnu 1998 v Paříži ministři školství čtyř významných evropských zemí – Anglie, Francie, Itálie a Německa. Za klíčovou považuje Deklarace mobilitu vysokoškolských studentů a učitelů a zároveň ji pokládá za nezbytnou součást skutečné evropské integrace. Výše uvedené státy se tedy zavázaly umožnit každému vysokoškolskému studentovi strávit alespoň jeden semestr studia na některé zahraniční vysoké škole s tím, že domácí instituce mu jej uzná jako součást jeho studijního programu. Česká republika se k této deklaraci rovněž připojila, přestože teprve probíhala přímá jednání o jejím přistoupení k EU.

Společná ujednání z Paříže vyvolala značný ohlas i u ostatních evropských zemí. V červnu 1999 podepsali ministři 29 evropských států v Boloni tzv. Boloňskou deklaraci, která se stala největší reformou v evropském měřítku od 70. let minulého století. Byl tak přijat program, který se stal akčním plánem rozvoje vysokého školství v Evropě do roku 2010. Přijetí tří srozumitelných a srovnatelných stupňů vysokoškolského vzdělávání, vypracování systému kreditů jako vhodného prostředku podpory všestranné studentské mobility a prostupného i do jiných systémů než vysokoškolského, podpora evropské spolupráce v udržování kvality vysokoškolského vzdělávání a podpora evropské spolupráce v oblasti zpracování obsahu vzdělávání představují hlavní cíle nového systému. Záměrem tohoto programu je posílit atraktivitu evropského vzdělávacího systému a konkurenceschopnost absolventů evropských vysokých škol nejen na národním a evropském, ale zejména i na globálním trhu práce. Pro jeho skutečnou realizaci rozhodli ministři, že se budou scházet každé dva roky v některé signatářské zemi.

Otázky týkající se vzdělávání a odborné přípravy byly rovněž projednávány na již zmíněném zasedání Evropské rady v Lisabonu v březnu roku 2000. Během jednání byl kladen velký důraz na nutnost splnění stanovených cílů v této oblasti v rámci komplexní strategie stát se jako Evropská unie do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností.⁷

⁷ *Vzdělávání a odborná příprava v Evropě: různé systémy, společné cíle do roku 2010*. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/Files/HTM/BHinfo_konference.htm>.

V souladu s dohodami z Boloni se v květnu 2001 konal Pražský summit, který v rámci úspěšného plnění všech reforem Boloňského procesu kladl důraz na aktivní účast vysokých škol, včetně studentů. Proto byly pro období 2001 - 2003 stanoveny tyto priority: zajišťování kvality, spolupráce týkající se uznávání dokladů a využívání kreditů (ECTS) a celoživotní přístup ke vzdělávání. Významným bodem Pražského summitu bylo i ocenění nezastupitelné role studentů, kteří se aktivně podílejí na tvorbě organizace a obsahu studia a tak je ovlivňují. Kromě celé řady dalších aktivit a iniciativ, které posunuly proces kupředu, byla vysoce ohodnoceno aktivní zapojení Evropské asociace univerzit (EUA) a Národních svazů studentů v Evropě (ESIB) do Boloňského procesu. Na Pražském summitu také poprvé ministři hovořili o sociálním rozměru Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání se zřetelem k překážkám bránícím mobilitě a rozšiřování boloňského procesu.

Dosažený pokrok byl hodnocen při setkání ministrů na konferenci v Berlíně v září 2003. Byly také stanoveny priority pro období let 2003-2005 s ohledem na urychlení celého procesu. Jedná se převážně o cíle, které byly již stanoveny v Praze: zabezpečení kvality, zavedení prvních dvou stupňů studia místo tradičních „dlouhých programů“ –bakalářského a magisterského programu a snazší uznávání vzdělávání včetně ratifikace Lisabonské úmluvy o uznávání kvalifikace. Zároveň byly tyto dva cykly rozšířeny na tři, přičemž třetím cyklem je doktorandské studium. Bylo ustanoveno, že od roku 2005 obdrží automaticky a bezplatně Dodatek k diplomu vydaný v cizím jazyce. Ministři se také zavázali, že i nadále budou odstraňovány překážky, zejména legislativní a sociální, aby bylo možné realizovat společné programy tak zvané „point degrees“. V tomto kontextu potvrzují ministři opětovně svůj postoj, že vysokoškolské vzdělávání je veřejným statkem a věcí veřejné odpovědnosti. Bylo rovněž jednoznačně podtrženo propojení vědy a výzkumu.

V pořadí čtvrtá a zatím poslední konference v rámci Boloňského procesu se konala v norském Bergenu v květnu 2005, které se zúčastnili nejenom ministři odpovědní za vysoké školství, ale také zástupci vysokých škol, studentů ze 45 zemí Evropy, USA a Latinské Ameriky, dále například představitelé Evropské komise, Rady Evropy, UNESCO, Evropské asociace univerzit a další. Do procesu byly přijaty nově i další státy, mezi nimi například Ukrajina a Moldávie. Na summitu v Bergenu nebyl Boloňský proces rozšířen o žádnou novou oblast. Ministři se spíše zaměřili na implementaci - konkrétní

aktivity v rámci jedné určité problematiky, čímž byl prohlouben trend, který započal v Berlíně 2003. Kromě tří priorit z Berlína byl opět diskutován sociální rozměr Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Na řadu přišlo i projednávání tzv. externího rozměru boloňského procesu, tedy vztah mezi Evropou a ostatním světem. Ministři dále přijali dva důležité dokumenty - soubor standardů, postupů a hlavních směrů v oblasti zabezpečení kvality a rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání. Byl také vytvořen Evropský registr agentur pro zabezpečení kvality. Oba přijaté dokumenty spolu s Lisabonskou úmluvou tak na evropské úrovni vymezují základní charakteristiky Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání v roce 2010, ale i v dalších letech. Konference ministrů taktéž otevřela otázku, jak se bude boloňský proces vyvíjet po roce 2010. Úspěšnost pokračování v implementaci hlavních cílů boloňského procesu bude zhodnocena na konferenci v Londýně v květnu 2007.

2.3 PRÁVNÍ DOKUMENTY VE VZDĚLÁVACÍ POLITICE EU

Opatření Evropské unie v oblasti vzdělávací politiky mají jak závazný, tak nezávazný charakter. Mezi zákonné, tedy závazné, právní akty Evropské unie náleží primární právní dokumenty (Smlouva o založení EHS, Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva); sekundární právní dokumenty (výnosy, nařízení, směrnice vydané orgány EU) a právní rozhodnutí Evropského soudního dvora. O právních dokumentech primární povahy a jejich významu pro vzdělávací politiku EU bylo pojednáno v kapitole týkající se historického vývoje evropské vzdělávací politiky. Sekundární právní dokumenty představují různá nařízení a směrnice, která konkretizují ustanovení výše jmenovaných smluv. Patří sem například Zásady k provádění společné politiky odborného vzdělávání a Závěry rady k výměně vyučujících a studujících.⁸ Velký význam mají směrnice týkající se vzájemného a automatického uznání diplomů a certifikátů v regulovaných povoláních⁹, jejichž podstatou je nahrazení tradičních postupů mezinárodního uznávání diplomů. Pokud tedy jedna univerzita v EU považuje držitele diplomu za oprávněného k výkonu příslušného povolání, stává se toto uznání a oprávnění automaticky platné ve všech ostatních státech Unie. Rozhodnutí zabývající se právy v oblasti výchovy a vzdělávání vydává Evropský soudní dvůr. Jedná se například o otázky přístupu ke vzdělávacím institucím, studijních poplatků, podpory vzdělávání a volného pohybu učitelů.

⁸ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 31.

⁹ Jedná se o povolání, u nichž Unie jednotně předepisuje obsah i kvalitu přípravy; mezi tato povolání patří například povolání lékaře, zdravotní sestry, porodní asistentky nebo architekta.

Vedle těchto závazných právních aktů Evropské unie existují v oblasti vzdělávací politiky různé dohody, rozhodnutí politických grémií EU, které nejsou pro členské státy právně závazné. Jejich smyslem je definovat směrnice předpokládaného vývoje vzdělávání a konkrétní opatření vedoucích k realizaci těchto směrnic. Všechny tyto dokumenty jsou výsledkem diskuzí uvnitř Evropské unie a mezi orgány EU a členskými zeměmi. Typickým příkladem těchto dokumentů jsou memoranda vydávána Evropskou komisí v 90. letech, o jejichž obsahu vypovídají již samotné názvy jako například Odborné vzdělávání v Evropském společenství, výzvy, a perspektivy, Memorandum o vysokém školství v ES nebo Memorandum o otevřeném a dálkovém vzdělávání v ES.

Mezi zásadní dokumenty nezávazného charakteru vydávané Evropskou komisí patří Zelená kniha o evropské dimenzi ve vzdělávání z roku 1993, která navazuje na Maastrichtskou smlouvu a vyzývá aktéry vzdělávacích systémů k určení oblastí, které mají být podpořeny Evropskou Unií. Dále pak dokument s názvem Vyučování a učení na cestě k učiteli se společností z roku 1995 navazující na Bílou knihu – Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost; Výzvy na cestě k 21. století z roku 1993 zahrnující konkrétní výzvy pro členské státy týkající se například vývoje informační společnosti. O faktorech brzdících evropskou mobilitu studentů, učitelů a vědeckých pracovníků pojednává Zelená kniha Vzdělávání, odborná příprava, výzkum: překážky nadnárodní mobility z roku 1996. Na konci roku 1997 byl uveřejněn dokument Na cestě k Evropě vědění, který vysvětluje a zdůvodňuje směrnice pro činnost Evropské unie v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže pro období let 2000-2006. V oblasti využívání informačních a komunikačních technologií ve školství je nutné zmínit Jednotný akční plán „eEurope“, který přijala Evropská rada v roce 2000. Součástí tohoto plánu je také iniciativa „eLearning“, která si předsevzala cíl začlenit výchovu k informační gramotnosti do systému vzdělávání. Plán konkrétních budoucích cílů evropských vzdělávacích systémů byl předložen zasedání Evropské rady Evropskou komisí a Radou EU v březnu 2002 v Barceloně. Vytyčené cíle zahrnují nejvyšší kvalitu, vzájemnou komptabilitu evropských systémů vzdělávání, efektivní využívání dosažené kvalifikace kdekoli na území EU, přístup ke studiu občanům EU jakéhokoli věku a otevřený přístup ke spolupráci ve prospěch všech geografických oblastí, které jsou v plánu uvedeny mají být splněny do roku 2010. V srpnu 2005 byl schválen dokument zvaný Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období let 2006 - 2010, který si klade jako hlavní prioritu naplňování Boloňského procesu a podporu internacionalizace.

2.4 INSTITUTE A ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ VE VZDĚLÁVACÍ POLITICE EU

Mezi nejdůležitější instituce zabývající se vzděláváním a mládeží patří Evropská komise, Evropská rada, Evropský parlament a Rada Evropské unie. Vzhledem k faktu, že Evropská rada přijímá zásadní politická rozhodnutí nezbytná pro vývoj Společenství, tak je to právě tato instituce, která ovlivňuje i celkový vývoj v oblasti vzdělávání a kultury. Otázky všeobecného vzdělávání i profesní přípravy jsou projednávány Radou EU, jejímiž členy jsou ministři práce a sociálních věcí. Za přípravu a realizaci usnesení Rady ministrů zodpovídá Evropská komise. Přesněji oblast vzdělávání a mládeže náleží do kompetence generálního ředitelství XXII – vzdělávání, odborný výcvik a mládež.

Kompetence jednotlivých evropských institucí, které se zabývají problematikou školství a mládeže jsou tedy přesně rozděleny. Avšak v některých případech je uplatňována tak zvaná spolurozhodovací procedura, při které je rozhodovací pravomoc rozložena rovnoměrně mezi Radu EU a Evropský parlament. Děje se tak dle článku 251 Smlouvy ES. Význam Evropského parlamentu v této oblasti vzrostl i o pravomoc schvalování rozpočtu Evropské unie. Konkrétně o výdajích na vzdělání rozhoduje Parlament v úzké spolupráci s Radou na rozdíl od jiných výdajů, u kterých má poslední slovo pouze Rada. Parlament tak prostřednictvím svých rozpočtových kompetencí ovlivňuje finanční zajištění oblasti vzdělávání a péče o mládež.¹⁰

V této oblasti působí i celá řada agentur Evropské unie. Za nejstarší je považováno Evropské centrum pro rozvoj odborného školství (CEDEFOP), které bylo založeno Radou ES na návrh Komise v roce 1975. Hlavní funkcí Centra je poskytování poradenství Komisi při jejím politickém rozhodování a při realizaci opatření EU ve sféře profesního vzdělávání. O podporu a koordinaci reformy systémů odborného vzdělávání se od roku 1995 zabývá Evropská nadace pro odbornou praxi se sídlem v Turíně. Výměnou informací ve školství se zabývá Evropský univerzitní institut a informační síť EURYDICE. Ve všech členských zemích byla také zřízena Národní informační střediska pro uznávání akademického vzdělání (NARIC).

¹⁰ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 30.

3 PROGRAMY EU V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ, ODBORNÉ PŘÍPRAVY A DOBROVOLNÉ ČINNOSTI

Důležitý nástroj pro dosažení cílů v oblasti evropského vzdělávání a odborné přípravy v rámci Lisabonské strategie (viz. kapitola Pohled do historie). představují společné programy, které podporují spolupráci nejen mezi jednotlivými státy, ale i mezi vzdělávacím sektorem a podnikovou sférou, výzkumem a vývojem. Hlavní cíl vzdělávacích programů lze definovat jako intenzivní snahu o posílení vzájemného porozumění mezi členskými státy EU prostřednictvím vzdělávání a celoživotního učení.

Pro přímé účastníky programů, které kromě jiných vzdělávacích a výzkumných pracovníků představují zejména studenti, pedagogové a mládež otevírají tyto programy na podporu vzdělávání výtečnou možnost zažít zkušenost ekonomického, sociálního a kulturního života jiných evropských zemí, nalézt nové přátele a zajistit si tak zajímavější a perspektivnější začátek své pracovní kariéry. Konkrétním přínosem této mobility všech účastníků programů je výměna zkušeností a získaných znalostí, osvojení nových zajímavých metod práce, inovace a zajišťování užší spolupráce s praxí a v neposlední řadě také především zlepšování znalostí jazyků a praktických jazykových dovedností.

Nabízených vzdělávacích programů existuje celá řada, přičemž mezi tři hlavní patří: SOCRATES – široce zaměřený program celoživotního učení; LEONARDO DA VINCI – program zaměřený na všechny úrovně odborné přípravy k budoucímu zaměstnání a tak zvaný program YOUTH neboli MLÁDEŽ, který se zabývá neformální výchovu a vzděláváním mládeže. Všechny tři programy jsou řízeny Evropskou komisí, přesněji generálním ředitelstvím pro vzdělávání a kulturu (viz. kapitola Instituce a organizace). A právě těmto třem programům je věnována hlavní část této bakalářské práce.

Mezi další současné vzdělávací programy EU náleží například: program E-LEARNING zacílený na podporu efektivního využívání informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání a odborné přípravě; ERASMUS MUNDUS podporující spolupráci a mobilitu v oblasti vysokoškolského vzdělávání mezi EU a třetími zeměmi; TEMPUS – zaměřený na podporu rozvoje vzdělávacích systémů vybraných třetích zemí v rámci spolupráce s EU; propagující rozvoj evropských studií v rámci vzdělávacích institucí. Dále se pak mezi evropské programy řadí i akční program Společenství na podporu subjektů činných na evropské úrovni a na podporu specifických aktivit v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

a je nutné zmínit i programy zaměřené na spolupráci s vybranými třetími zeměmi, kterými jsou Spojené Státy Americké, Kanada, Austrálie, Nový Zéland a Japonsko. Z méně známých programů lze uvést například program ALFA, který je zaměřen na vysokoškolskou spolupráci zemí EU a Latinské Ameriky nebo program ASIA-LINK zacílený na vybrané asijské země v téže oblasti. V neposlední řadě stojí za zmínku program zaměřený na podporu jazykového vzdělání zvaný Evropská jazyková cena – LABEL, jejímž cílem je vytvoření podmínek pro to, aby každý občan země EU hovořil třemi evropskými jazyky.¹¹

Vzhledem k odlišnému zaměření jednotlivých vzdělávacích programů se liší i složení zúčastněných zemí. Jak již bylo naznačeno, evropská spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy se netýká pouze členských zemí Evropské unie. Vezmeme-li v úvahu pouze tři hlavní programy SOCRATES, LEONARDO DA VINCI a MLÁDEŽ, vypadá účast zemí následovně:

SOCRATES – programu se může účastnit všech 25 členských zemí EU¹², dále pak země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – Island, Norsko a Lichtenštejnsko a kandidátské země Evropské unie – Bulharsko, Rumunsko a Turecko. Podprogramu Erasmus se rovněž účastní i Švýcarsko.¹³ V roce 2007 by se do programu Socrates II mělo zapojit také Chorvatsko v rámci Integrovaného programu celoživotního vzdělávání (viz. dále).

LEONARDO DA VINCI – programu se může účastnit pouze 25 členských zemí EU, dále pak země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – Island, Norsko a Lichtenštejnsko a kandidátské země Evropské unie – Bulharsko, Rumunsko a Turecko.

¹¹ Evropská jazyková cena – LABEL je program EU sloužící k ocenění výsledků jazykového vzdělávání. Program vznikl v roce 1995. Do roku 1995 byla tato snaha o podporu jazyků uskutečňována prostřednictvím podprogramu Lingua (v rámci programu SOCRATES) a programu LEONARDO DA VINCI. Více informací na www.socrates.cz.

¹² Francie, Německo, Itálie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Španělsko, Portugalsko, Švédsko, Finsko, Dánsko, Rakousko, Irsko, Řecko, Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Slovenská republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta a Kypr.

¹³ Švýcarsko je tichým partnerem programu SOCRATES/Erasmus. Od roku 1996 spolupracuje s členskými zeměmi EU, od roku 2002 i se zeměmi kandidátskými. České vysoké školy mohou uzavírat se švýcarskými partnery bilaterální dohody dle pravidel programu Erasmus a realizovat výměny studentů i učitelů. Jediným rozdílem je, že aktivity programu Erasmus financuje ve Švýcarsku Federal Office for Education and Science (FOES) a ne EU jako u ostatních států participujících v programu SOCRATES/Erasmus.

MLÁDEŽ – všech typů Akcí programu se může účastnit 25 členských zemí EU, země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – Island, Norsko a Lichtenštejnsko a kandidátské země Evropské unie – Bulharsko, Rumunsko a Turecko. Dále se programu účastní i tak zvané „partnerské země“, které se mohou podílet pouze na Akcích 1, 2 a 5 (viz. kapitola Program Evropská dobrovolná služba). Zároveň jsou tyto země rozděleny do regionů s prioritou 1 a 2. Mezi regiony s prioritou 1 patří Středomořské země, státy Východní Evropy, Kavkazu a Jihovýchodní Evropy. Regiony s prioritou 2 představují země Latinské Ameriky (viz. Přílohy).

Do současné doby programy SOCRATES a LEONARDO DA VINCI vykonávaly svou činnost samostatně, popřípadě v rámci dohodnutých dílčích aktivit. Na období let 2007 – 2013 je plánována tzv. Nová generace programů neboli Integrovaný program celoživotního vzdělávání. Tento program by měl být postaven na výše zmíněných programech, dále na programu E-LEARNING a od roku 2009 by měl zahrnovat i programy EUROPASS¹⁴ a ERASMUS MUNDUS. Cílem této integrace je maximální zjednodušení, více decentralizovaných aktivit a důraz na mobility a jejich kvalitu. V současné době probíhá vývoj aktivit tohoto programu. Není ještě přesně specifikována struktura jednotlivých programů. Uvažuje se však například o tom, že veškeré vysokoškolské aktivity by měl v budoucnu zahrnovat pouze program SOCRATES na rozdíl od současnosti, kdy se na těchto aktivitách podílí SOCRATES s programem LEONARDO DA VINCI.

3.1 PROGRAM SOCRATES/ERASMUS

3.1.1 Základní charakteristika programu

Program ERASMUS představuje největší program evropské spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání. V současné době je do něj zapojena většina evropských vysokých škol. Hlavním cílem tohoto programu je posílit spolupráci vysokých škol evropského regionu při realizaci vzdělávací politiky v jednotlivých zemích, prostupně

¹⁴ Europass je soubor dokumentů, které mají usnadnit pohyb občanů ze studijních nebo pracovních důvodů v rámci Evropské unie. V současné době se Europass skládá z pěti dokumentů, které obsahují informace o vzdělání, pracovních zkušenostech, osobních kompetencích a schopnostech. Europass je dobrovolný dokument, první evropský jednotný doklad, jehož vydání je bezplatné. Zavádění Europassu zahájilo v roce 2005 lucemburské předsednictví EU společně s Evropskou komisí. Více informací na http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/ips/epass/.

sbližovat vzdělávací systémy a odstraňovat bariéry mezi národy a zeměmi.¹⁵ Je nutné poznamenat, že z hlediska zařazení do systému programů evropské vzdělávací politiky se ERASMUS řadí mezi hlavní podprogramy programu SOCRATES, jehož vývojové fáze zobrazují i vznik a rozvoj jeho dílčích aktivit – tedy i programu ERASMUS.

Vzdělávací program SOCRATES určený pro spolupráci škol a další rozvoj vzdělávacích systémů zahájil svou činnost v roce 1995, přičemž Česká republika se do jeho aktivit zapojila v roce 1997. Hlavním cílem programu bylo od počátku přispět ke zlepšení kvality výchovy dětí, mládeže a dospělých a nabídnout žákům a studentům všech věkových a sociálních skupin možnost vzájemného poznání a posílení povědomí o evropské identitě a lepšího poznání evropského rozměru studovaných oborů. Avšak název SOCRATES nesl program pouze ve své první fázi, tedy v letech 1995 – 1999. Vzhledem k jeho úspěšnosti a popularitě bylo rozhodnuto o jeho pokračování od roku 2000, tentokrát již pod názvem SOCRATES II s platností do konce roku 2006. Tento současný program plynule navazuje na výsledky první fáze a zároveň představuje i nové aktivity a cíle. Vedle obecného zvyšování kvality vzdělávacích systémů jednotlivých zúčastněných zemí z první fáze, zaměřil SOCRATES II své aktivity na projektovou spolupráci škol a dalších vzdělávacích institucí, na mobilitu studentů a učitelů, na zkvalitňování jazykového vzdělávání ve všech typech škol a ve všech formách vzdělávání, na prosazování inovací ve vzdělávání a zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky s jednotným cílem ještě více posílit evropskou dimenzi ve vzdělávání. V roce 2007 se má program stát součástí již zmíněného Integrovaného programu celoživotního vzdělávání.

Aktuální program SOCRATES II zahrnuje značně rozšířený soubor aktivit, mezi jehož tři základní podprogramy patří právě ERASMUS, dále program všeobecného vzdělávání COMENIUS a program pro celoživotní vzdělávání GRUNDTVIG. Na tyto tři základní aktivity navazují podprogramy LINGUA zaměřený na podporu jazykového vzdělávání, program otevřeného a distančního vzdělávání MINERVA, aktivity ARION, EURYDICE a NARIC zacílené na řešení otázek a problémů vzdělávací politiky, dále tzv. Společné akce zabývající se spoluprací programu SOCRATES II s dalšími programy EU a tzv. Doplňkové aktivity na podporu oblastí, které nejsou součástí jednotlivých podprogramů.¹⁶

¹⁵ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 41.

¹⁶ M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle*, s. 37.

3.1.2 Aktivita programu Erasmus

Hlavní náplň programu je soustředěna do tří úrovní:

ERASMUS 1 – zaměřený na projekty vývoje společných učebních osnov a intenzivní programy;

ERASMUS 2 – zacílený na studijní pobyty studentů a pedagogické stáže vysokoškolských učitelů, organizace mobilit a zavádění Evropského kreditního systému (ECTS);

ERASMUS 3 – zabývající se sítěmi institucí, respektive projekty tematických sítí univerzit.

K aktivitám programu ERASMUS zároveň patří tak zvané Přípravné návštěvy. Tyto Návštěvy se týkají pouze aktivit ERASMUS 1 a 3 (dále pak podprogramu COMENIUS 2 a 3, GRUNDTVIG 1 a 4, MINERVA a LINGUA), jejichž cílem je umožnit potencionálním partnerům pracovní setkání za vymezenými účely, které musí být v žádosti o Přípravnou návštěvu jasně definovány. Ze žádosti o finanční podporu musí být patrné, že setkání potencionálních partnerů je nutné a čím osobní setkání přispěje ke kvalitě zpracování připravovaného projektu. Z jedné instituce se může v zásadě zúčastnit Přípravné návštěvy daného projektu jen jedna osoba, pouze ve výjimečných případech maximálně dvě osoby. Přípravná návštěva je financována z prostředků na organizaci mobilit nebo lze požádat příslušnou Národní agenturu o grant výlučně na tuto akci. Obecně mohou o Přípravnou návštěvu žádat Národní agenturu pouze nové instituce, které se teprve chystají získat Erasmus University Charter (viz. kapitola Podmínky účasti v programu) nebo takové instituce, které zatím nemají finanční prostředky na organizaci mobilit. Konkrétním účelem této žádosti je domluva bilaterální spolupráce v oblasti mobilit studentů nebo učitelů.

3.1.2.1 Erasmus 1

Jak již bylo stručně zmíněno v úvodu této kapitoly, program Erasmus zaměřil své aktivity v rámci první úrovně na projekty vývoje učebních osnov neboli na tak zvané kurikulární projekty, jejichž originální název je Curriculum development projects (CD). Tyto aktivity se dále člení na projekty zabývající se společným vývojem studijních programů na úrovni bakalářského, magisterského a doktorského studia v rámci tzv. PROGRAMU (PROG) a na projekty zabývající se společným vývojem evropských modulů zahrnující také specializované jazykové moduly, které se označují jednotným názvem MODUL (MOD).

V rámci projektů spolupracují partneři například na stanovení obsahové náplně jednotlivých kurzů nebo určení společných kritérií pro přijetí uchazečů do programu. Evropské moduly by měly pro změnu zvyšovat povědomí studentů o evropské kultuře a jazykové rozmanitosti týkající se například historie, politiky a ekonomie evropských zemí, evropské integrace, ekonomie, práva Společenství a tak dále. Mezi aktivity programu ERASMUS 1 se také řadí tak zvané diseminační aktivity, jinými slovy jde o rozšiřování výsledků projektu, spolupráce s potencionálními zaměstnavateli a podobně. Intenzivní programy (Intensive Programmes – IP) představují krátkodobé studijní programy, kde na specializovaném tématu spolupracují studenti a učitelé z různých zemí. Tyto programy probíhají většinou ve formě letní školy. Účastníci takového programu mají tak jedinečnou možnost využívat vyučovací metody, které neexistují v normálním studiu navíc v mezinárodních skupinách odborníků.

3.1.2.2 Erasmus 2

Aktivity programu Erasmus 2 jsou zaměřeny zejména na mobilitu studentů (Student mobility - SM). Jedná se o finanční podporu přidělenou instituci, tedy příslušné vysoké škole, Národní agenturou programu v dané zemi za účelem využití těchto prostředků na granty nebo stipendia pro studenty, kteří se účastní studijních stáží v zahraničí. Kromě Národní agentury může finance poskytovat i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, avšak pouze veřejným školám. Spolupráce oprávněných partnerských institucí zapojených do programu SOCRATES probíhá na základě bilaterální smlouvy s cílem plnit stanovené aktivity. Tato bilaterální smlouva může být uzavřena například pouze pro studenty jednoho oboru apod. V České republice se konkrétně tato dohoda uzavírá mezi rektórátem, fakultou, katedrou a obdobným pracovištěm na zahraniční instituci. Vysílající i přijímající instituce musí mít tzv. Erasmus University Charter, který uděluje Evropská komise. Základní práva a povinnosti studenta programu Erasmus jsou vymezeny v tzv. Erasmus Charte studenta, kterou obdrží každý student při podpisu finanční dohody. Mezi přísně vymezené činnosti, pro které je finanční podpora určena, náleží řádné pregraduální nebo postgraduální studium včetně přípravy příslušné písemné práce (bakalářské, diplomové, disertační nebo absolventské) vedoucí k získání uznávaného diplomu nebo kvalifikace na přijímající instituci. Dále pak do této činnosti patří i podniková praxe pod podmínkou, že je kombinována s minimálně tříměsíčním studiem na přijímající instituci. Praxe nesmí být financována žádným jiným programem Evropského společenství. Délka pobytu může být minimálně tři měsíce nebo jeden celý akademický trimestr – maximálně

12 měsíců. Student musí být po celou dobu studia řádně zapsán ke studiu na vysílající instituci. Studijní pobyt lze prodloužit za určitých specifických podmínek. Studentům je pobyt na zahraniční univerzitě uznán jako řádná součást studia na vysílající instituci, když splní podmínky tzv. Studijní smlouvy, která je podepsána před odjezdem studenta a ve které je jasně vymezený jeho program studia. Nesplní-li student tyto podmínky, může být vyzván k navrácení finanční podpory.

Další oblastí, na kterou je zacílen program ERASMUS 2 je mobilita učitelů (Teaching Staff Exchange - TS). Podobně jako u studentů se jedná o přidělování finanční podpory instituci Národní agenturou SOCRATES. Finanční podpora může být poskytována pouze na granty nebo cestovní náhrady pro učitele, kteří se účastní výukových pobytů v zahraničí realizovaných v souladu s podmínkami mobility v programu SOCRATES/ERASMUS. Spolupráce mezi vysílající a přijímající institucí probíhá shodně jako u mobility studentů – tedy na základě bilaterální smlouvy s cílem plnit příslušné aktivity. Navíc vysílání učitelé musí mít pracovní poměr na základě pracovní smlouvy k vysílající instituci.

Finanční podpora je poskytována výlučně k pedagogickému působení učitelů na přijímající instituci a musí být zahrnuto do některého studijního programu vedoucího k získání diplomu a tvořilo jeho integrální součást. Upřednostňovány jsou ty činnosti, které povedou k přípravě a vydání nových výukových materiálů, k upevnění a rozšíření kontaktů mezi katedrami a fakultami a k přípravě společných projektů. Účastníkem tohoto druhu mobility mohou být pouze učitelé, kteří jsou občany některé ze zemí EU nebo jiné země, jež se účastní programu SOCRATES, učitelům s trvalým pobytem v zemi, z níž chtějí v rámci tohoto programu vycestovat na pedagogické působení do zahraničí nebo jim je vysílající zemí přiznán oficiální status uprchlíka. Délka pobytu je stanovena minimálně na jeden týden (pět výukových dnů a dva dny cesty) a maximálně na šest měsíců. Pobyt je možné za určitých specifických podmínek prodloužit.

Aktivita Organizace mobilit se týká rovněž finanční podpory. V tomto případě se jedná výlučně o prostředky na úhradu výdajů spojených s organizací mobilit studentů a učitelů. Opět jsou tyto finance přiděleny příslušné instituci Národní agenturou SOCRATES. Výši grantu určuje počet realizovaných mobilit v předchozích letech. Respektive, institucím jsou přiděleny finance v paušální výši na 1 mobilitu dle počtu studentů a učitelů vyslaných v minulých letech. Hodnocení finančních údajů souvisejících s aktivitami Organizace mobilit, které předkládají příslušné instituce Národní agentuře provádí Evropská komise.

Cílem je analýza skutečných nákladů spojených s aktivitami OM v porovnání s finančními prostředky přidělenými na tyto aktivity v rámci programu SOCRATES/ERASMUS.

Mezi četné aktivity programu ERASMUS 2 se řadí i zavádění Evropského kreditního systému neboli European Credit Transfer System (ECTS), který lze charakterizovat jako systém zabývající se přidělováním, přenosem a akumulací akademických kreditů s cílem usnadnit tak mobilitu a uznávání předmětů absolvovaných na zahraničních univerzitách. Hlavním účelem ECTS je zprůhlednění evropského vysokoškolského studia a navázání užších kontaktů mezi jednotlivými institucemi. Konkrétně, systém ECTS slouží zejména k hodnocení práce studenta, uznávání předmětů absolvovaných v zahraničí a větší transparentnost výuky. Tento systém funguje na základě následujících principů: kreditech ECTS (ECTS credits), které jsou numerickou hodnotou přidělenou každému kurzu vyjadřující zároveň studijní zátěž, dále katalogu kurzů (Course Catalogue), který obsahuje informace o organizační struktuře přijímající instituce, výpisu studijních výsledků (Transcript of records) srozumitelného všem institucím a tak zvané studijní smlouvě (Learning agreement) obsahující závazný studijní program a počet kreditů ECTS, kterých má být studentem dosaženo. Součástí finanční podpory na zavádění Evropského kreditního systému se stává i podpora na zavádění tak zvaného dodatku k diplomu neboli Diploma Supplement (DS). Jedná se o dokument v cizím jazyce obsahující popis studijního programu, který obdrží absolvent bakalářského nebo magisterského studijního programu spolu s diplomem, sloužící především k usnadnění mezinárodního uznávání diplomů a získaných kvalifikací na vysokých školách.

3.1.2.3 Erasmus 3

Pro úplnost je nutné stručně charakterizovat také aktivitu zabývající se sítěmi institucí neboli Thematic Network Projects (TN). Jedná se o vytváření a financování projektů tématických sítí univerzit fungující výhradně jen na základě projektové spolupráce. Cílem tohoto velkého mezinárodního projektu je vytvořit síť vysokých škol, která bude společně pracovat na rozšíření evropské dimenze v určitém oboru. Tématické sítě mají dva základní typy úkolů: mapovat a podporovat vzdělávání prostřednictvím činností jako je například definování a testování nových výukových metod; zlepšovat evropskou spolupráci v rámci kterých jde o aktivity jako například definování potřeb a překážek evropské spolupráce v této oblasti. Celý projekt může probíhat minimálně po dobu jednoho roku, maximálně tři po sobě následující roky, přičemž na projektu musí pracovat minimálně 3 instituce ze

3 různých zemí (minimálně jedna z nich musí být z EU). Žádost neboli návrh projektu vypracovaném příslušnou institucí zpracovává servisní organizace pro Evropskou komisi nesoucí název Technická kancelář (TAO). Vyrozumění o výsledcích výběrového řízení obdrží každý koordinátor projektu, přičemž koordinátoři vybraných projektů podepíší s Evropskou komisí smlouvu na finanční prostředky a následně jim je převeden grant.

3.1.3 Podmínky účasti v programu Erasmus

Vzhledem k faktu, že největší část finančních prostředků vynakládaných programem Socrates na všechny své aktivity je určena na výměnu studentů nebo pedagogů a zavádění Evropského kreditního systému, budou v této kapitole zmíněny převážně podmínky účasti týkající se právě těchto tak zvaných decentralizovaných aktivit (dále viz kapitola Řízení a financování programu). Konkrétně se bude tedy jednat o mobilitu studentů a učitelů.

O zapojení do programu ERASMUS 2 mohou požádat všechny vysokoškolské instituce, které získaly akreditaci příslušných národních úřadů. V České republice je tímto orgánem Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přidělující akreditaci veřejným, státním i soukromým vysokým školám. Účast vyšších odborných škol v programu musí být schválena zvláštním postupem, a proto tyto instituce musí nejprve kontaktovat Národní agenturu SOCRATES. Akreditované instituce se tedy mohou u Evropské komise ucházet o účast v programu ERASMUS prostřednictvím žádosti o tak zvaný Erasmus University Charter (dále jen EUC). Přidělení EUC je všeobecná základní podmínka k možnosti účasti jakýchkoli aktivit programu. Udělení této důležité listiny závisí na kvalitě žádosti, které následně zpracovává TAO (viz. dále) fungující při Evropské komisi, a které se předkládají nejpozději do 1. listopadu každého roku. Výsledky žádostí jsou zveřejněny na internetových stránkách TAO, přičemž schváleným školám je listina zaslána přímo a neúspěšní žadatelé obdrží dopis s důvody zamítnutí jejich žádosti. V současné době spolupracuje na základě EUC více než 2000 evropských institucí, z nichž 47 je z České republiky.

Kromě žádosti o přidělení EUC si musí jednotlivé instituce najít své zahraniční partnery (buďto z řad již stávajících partnerských univerzit nebo zcela nových, o jejichž seznam lze zažádat Národní agenturu) a dohodnout s nimi konkrétní podmínky spolupráce v programu ERASMUS. Obě instituce si mohou sami přesně určit, které aktivity bude využívat. V případě výměny studentů a pedagogů je zapotřebí podepsat se zahraničními partnerskými

školy bilaterální smlouvy. Po obdržení listiny EUC jsou instituce oprávněny požádat o finanční prostředky (dále viz. kapitola Řízení a financování). V téže době musí instituce dle vlastních kritérií vybrat kandidáty z řad studentů nebo učitelů, kteří se mají v daném roce výměny zúčastnit. Zároveň vysílající instituce musí k danému termínu odeslat zahraniční partnerské škole tyto dokumenty: přihlášky studentů (Student Application Form) a jejich Studijní smlouvy (Learning Agreement). Před odjezdem studenta nebo učitele do zahraničí s ním musí vysílající škola uzavřít Finanční dohodu, jejíž znění vypracuje instituce podle vzoru dokumentu Minimální povinné požadavky dohody s vyjíždějící osobou. Po návratu musí účastník výměny předložit nejpozději 15 dnů po skončení pobytu vysílající instituci potvrzení o délce pobytu v zahraničí (Confirmation of Study Period), výpis výsledků studia (Transcript of Records) a závěrečnou zprávu ze studijního pobytu (viz. Přílohy).

Kvalifikační podmínky pro účast v programu ERASMUS jsou velmi specifické nejen pro vysílající a přijímající instituce, ale také pro samotné účastníky zahraničních stáží. Proto jsou zde ve stručnosti uvedeny i tyto kvalifikační podmínky, konkrétně pro mobilitu studentů. Jak zde již bylo uvedeno, výběr studentů pro zahraniční studijní pobyt spadá do kompetencí domácí vysoké školy. Národní agentura do tohoto procesu nikterak nezasahuje. Obecně mají nárok na účast v programu ERASMUS studenti splňující následující Kvalifikační podmínky pro mobilitu studentů: mít státní občanství nebo povolení k trvalému pobytu v ČR nebo jiné zemi účastníci se programem SOCRATES, nebo mít status uprchlíka; být zapsán do akreditovaného bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu školy zapojené do programu ERASMUS; mít řádně ukončený minimálně první ročník vysokoškolského studia nebo studia na VOŠ; po celou dobu studia v zahraničí musí být student zapsán ke studiu na domácí škole. Všichni tito studenti tedy musí být vysílající institucí informováni o možnosti přihlásit se do výběrového řízení.

Studenti mají také možnost najít si zahraniční studijní pobyt přímo prostřednictvím seznamu bilaterálních smluv určených pro jejich obor a typ studia. Poté stačí kontaktovat zahraniční oddělení rektorátu a zjistit, kdy se koná výběrové řízení. Je-li student vybrán, musí ve stanovené lhůtě odeslat přihlášku, sestavit studijní plán v zahraničí a vyplnit studijní smlouvu. Po obdržení potvrzení o přijetí zahraniční institucí, které je zasláno přímo konkrétnímu studentovi v písemné podobě, začne si student vyřizovat nezbytné

formality spojené s pobytem v zahraničí. Před odjezdem je povinností studenta podepsat finanční dohodu. Na konci studia v zahraničí musí přijímající instituce vystavit studentovi potvrzení o délce studijního pobytu a přehled dosažených výsledků.

3.1.4 Řízení a financování programu Erasmus

Dílčí aktivity se neliší pouze svým zaměřením na danou oblast vysokoškolského vzdělávání, od kterých se odvíjejí i podmínky pro možnost účasti na jejich účasti. Tyto aktivity jsou rozdílné i z hlediska jejich řízení a financování. Aktivity ERASMUS 1 a 3 jsou řízeny centrálně – tedy Evropskou komisí, zatímco v případě ERASMU 2 se jedná o decentralizované řízení prostřednictvím Národní agentury programu v dané zemi. V praxi to znamená, že o granty na centralizované aktivity (tedy projekty ERASMU 1 a sítě institucí ERASMU 3) žádá příslušná instituce v dané zemi Evropskou komisi v Bruselu. Jak již zde bylo několikrát zmíněno, podmínkou žádosti je mít udělen Erasmus University Charter.

V rámci decentralizovaných aktivit (mobility studentů a pedagogů, zavádění ECTS a organizace mobilit) žádá příslušná instituce v dané evropské zemi o finanční prostředky Národní agenturu na jaře každého roku. Letošní termín v ČR byl 15. března 2006. S jejich výší je univerzita obeznámena během doby následujících dvou měsíců. Finanční prostředky jsou Národní agenturou Socrates převedeny škole v letním období na základě uzavření vzájemné smlouvy na realizaci mobilit nebo zavádění ECTS. Následně zasílá Národní agentura vysoké škole první splátku ve výši 80% schválené finanční podpory. Tuto částku student či učitel obdrží po podpisu Finanční dohody. Zbývajících 20% je škole doplaceno až v dalším období, většinou v lednu po předložení první průběžné zprávy. Způsob vyplacení grantu si může škola stanovit podle svých potřeb (šeky, bankovní převod, hotovost). Po návratu ze zahraničí nemusí studenti předkládat žádné vyúčtování svých nákladů. Grant není určený pro pokrytí všech nákladů účastníka. Jedná se pouze o příspěvek na vyšší životní náklady v zahraničí. Od studenta se očekává finanční spoluúčast přibližně ve výši 100 – 150 EUR měsíčně. Výše tohoto grantu. Průměrná výše měsíční finanční podpory pro studenta se v České republice stanovuje na každý semestr, přičemž loňský rok byl grant stanoven v průměrné výši 350 EUR na studenta na měsíc. Granty se diferencují podle životních nákladů v jednotlivých zemích. Tato částka byla v porovnání s předchozími lety záměrně snížena v akademickém roce 2004/2005 za účelem umožnit studijní zkušenost co největšímu počtu studentů. V žádném případě se

studentský grant nesnížil v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie. Naopak finance z Evropské unie pro ČR na mobility studentů byly v roce 2004/2005 oproti roku 2003/2004 navýšeny o 14 % a v roce 2005/2006 oproti roku 2004/2005 dokonce o 27 %. Finanční podpora studentům veřejných vysokých škol v ČR pochází ze dvou zdrojů. Hlavní zdroj financování programu tvoří prostředky Evropské unie, doplňkovým zdrojem je dofinancování mobilit z prostředků státního rozpočtu, z rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Studenti z ostatních institucí jsou financováni pouze z prostředků EU.

Grant na organizaci mobilit získá každá škola, která v příslušném roce vysílá studenty nebo učitele. Tyto finanční prostředky jsou institucím přiděleny v paušální výši na 1 mobilitu, přičemž minimální výše grantu činí 500 EUR. O grant na zavádění ECTS mohou požádat pouze nově zapojené školy. Přesně se jedná o tak zvaný ECTS Introduction Grant, který je přidělován paušálně podle počtu oborů, ve kterých bude škola ECTS zavádět. Jde o částku v rozmezí do 1 200 do 3 000 EUR. Zavedení systému ECTS zahrnuje rovněž vytvoření katalogu kurzů (ECTS Course Catalogue) v příslušném jazyce země, kde je přijímán a cizím jazyce. V rámci schválení nového rozpočtu EU na období let 2007 – 2013 plánuje Česká vláda vynaložit finanční částku až 800 miliónů EUR na vzdělávání, především na program SOCRATES/ERASMUS.

3.2 PROGRAM LEONARDO DA VINCI

3.2.1 Základní charakteristika programu

Program LEONARDO DA VINCI představuje v současnosti jeden z hlavních programů evropské vzdělávací politiky v oblasti výměnné odborné praxe. Obecně jej lze charakterizovat jako program zaměřený na podporu rozvoje kvality, inovací a evropské dimenze v systémech a praxi odborného vzdělávání a dále na podporu politiky celoživotního vzdělávání. Jeho hlavním cílem je tedy zvyšovat kvalitu odborného vzdělávání mládeže i dospělých ve všech odvětvích a oborech. Své záměry program uskutečňuje prostřednictvím specifických nadnárodních projektů, jejichž posláním je tvorba nových studijních programů včetně výukových materiálů, výměnných stáží a vytváření přehledu a analýz z oblasti odborného vzdělávání.

Podobně jako program SOCRATES prošlo i LEONARDO DA VINCI (dále jen LEONARDO) od svého vzniku rozsáhlým vývojem. Program LEONARDO byl schválen

Evropskou radou v roce 1994 a fungoval ve této prvotní podobě až do konce roku 1999, přičemž v podstatě zahrnul některé dřívější programy jako například COMETT (Community Programme in Education and Training for Technology), FORCE (Community Action Programme for the Developement of Continuing Vocational Training), EUROTECNET (European Technical Network), PETRA (program pro odbornou přípravu mladých lidí a jejich přípravu na pracovní život) nebo IRIS (sít' ukázkových projektů na odborné školení žen). České organizace se do projektů předložených zahraničními organizacemi poprvé připojily až v roce 1996. V své původní podobě setrval program až do roku 2000, kdy začala jeho další tentokrát sedmiletá etapa, pro změnu již nesoucí název LEONARDO DA VINCI II. Takto bude program fungovat do konce roku 2006. V roce 2007 se má program stát součástí Integrovaného programu celoživotního vzdělávání.

V rámci druhé fáze programu vyhlásila Evropská komise v lednu roku 2000 tak zvanou Výzvu k předkládání návrhů projektů na další období (viz.dále) a zároveň stanovila několik důležitých podmínek, které musely předkladatelé projektů v následujících letech dodržovat. Ve Výzvě bylo vymezeno také šest tématických priorit, k nimž se musí návrhy projektů vztahovat. Vymezenými prioritami jsou zvyšování zaměstnanost, zlepšování efektivity odborného vzdělávání, sociální integrace osob znevýhodněných na trhu práce, podpora investic do lidských zdrojů, nové technologie a zlepšování transparentnosti kvalifikací. Výzva 2005 - 2006 stanoví pro toto období dvě hlavní priority: transformace, modernizace a adaptace evropských systémů odborného vzdělávání a rozvoj evropského pracovního trhu. Zároveň platí obecné hlavní cíle programu LEONARDO, které lze charakterizovat jako snahu zlepšovat dovednosti a kompetence osob procházejících počátečním odborným vzděláváním na středních, vyšších a vysokých školách se záměrem zlepšovat zaměstnanost a usnadňovat uplatnění mladých lidí na evropském trhu práce; zdokonalování kvality a přístupu k dalšímu odbornému vzdělávání a k celoživotnímu osvojování znalostí a schopností s cílem zlepšovat adaptabilitu lidí na technologické a organizační změny; zdůrazňování významu a posilování úloh odborného vzdělávání v procesu inovací se záměrem zvyšovat konkurenceschopnost a rozvíjet podnikání prostřednictvím zlepšování spolupráce institucí odborného vzdělávání a podniků.¹⁷

¹⁷ Akademické informační centrum, *Ze školy do Evropy*, s. 8.

3.2.2 Aktivita programu Leonardo da Vinci

V programu Leonardo se rozlišují následující druhy projektů:

PROJEKTY MOBILIT – projekty stáží a výměn;

PILOTNÍ PROJEKTY – zaměřené na zvyšování kvality a podpory inovací odborného vzdělávání;

PROJEKTY SÍTÍ ORGANIZACÍ – zacílené na získávání a využívání evropských znalostí, zkušeností a inovačních přístupů v oboru odborného vzdělávání;

PROJEKTY JAZYKOVÝCH DOVEDNOSTÍ – zaměřené na vývoj, testování a šíření nových výukových materiálů pro cizí jazyky a nové pedagogické metody;

PROJEKTY DATABÁZÍ, PRUŽKUMŮ A ANALÝZ - zabývající se podporou tvorby srovnatelných dat o systémech odborného vzdělávání, uskutečňování výzkumů atd.

3.2.2.1 Projekty mobilit

Tato aktivita se odlišuje od ostatních typů aktivit programu LEONARDO zejména tím, že je zaměřena na organizační činnost, která se přímo vztahuje k vysílání a přijímání účastníků. Jedná se o nadnárodní mobilitu zejména mladých lidí v procesu odborného vzdělávání a osob za něj odpovědných neboli o rozmanité stáže a výměny (viz. dále). Tyto projekty usilují o posílení evropské dimenze v počátečním a dalším odborném vzdělávání, propojení teorie s praxí (jde zejména o vzdělávání při výkonu pracovních činností) a o rozvoj jazykových dovedností. Projekty mobilit programu LEONARDO se odlišují od mobilit v programech SOCRATES a MLÁDEŽ tím, že podporují kooperaci mezi hospodářskou a vzdělávací sférou. Projekty mobilit představuje nejvyužívanější typ programu LEONARDO, a proto je jim v této kapitole věnována větší pozornost než ostatním projektům.

Stážemi se rozumí období odborného vzdělávání nebo získávání pracovních zkušeností, které účastník absoluuje v hostitelské organizaci v jiné zemi.¹⁸ Stáže musí být realizovány jedině v institucích odborného vzdělávání a v podnicích.¹⁹ Pro osoby v počátečním odborném vzdělávání musí stáž tvořit integrální část jejich vzdělávacího programu. Stáže

¹⁸ Příručka pro mobility 2006 - druhá fáze: 2000-2006 v rámci Výzvy 2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prior_mobilita.doc>.

¹⁹ Za podniky se považují všechny podniky ve veřejném nebo soukromém sektoru bez ohledu na právní formu, velikost nebo hospodářský sektor v němž jsou činné a všechny typy hospodářské činnosti včetně sociální ekonomiky. Vyloučeny jsou: evropské instituce a organizace řídící a implementující programy EU (z důvodů vyloučení konfliktu zájmů); národní, regionální, hospodářská a obchodní zahraniční zastoupení jako např. vyslanectví, konzuláty, kulturní střediska (neboť nesplňují požadavek nadnárodního aspektu projektu).

jsou trojího typu: stáže osob v procesu počátečního odborného vzdělávání v institucích odbor. vzdělávání a podnicích trvající v rozsahu 3 týdnů až 9 měsíců; stáže studentů vysokých škol v podnicích trvající v rozsahu od 3 do 9 měsíců; stáže mladých pracovníků a čerstvých absolventů v institucích odbor. vzdělávání a podnicích trvající od 2 do 12 měsíců.

V rámci projektu *Výměna* se jedná spíše o získávání a výměnu informací o inovačních metodách a postupech v odborném vzdělávání, včetně těch, které byly vyvinuty v rámci pilotních projektů programu LEONARDO.²⁰ Cílem těchto výměn je zlepšovat a aktualizovat kompetence osob působících v oblasti vzdělávání, rozvoje lidských zdrojů a poradenství s tím, že těmto osobám bude umožněno sdílet znalosti a zkušenosti v jiné zemi a jiném organizačním kontextu. Existují dva základní typy Projektů výměn. Prvním z nich jsou výměny manažerů lidských zdrojů v podnicích; tvůrců a manažerů programů odbor. vzdělávání; vzdělavatelů a specialistů v oblasti kariérového poradenství v podnicích a institucích odborného vzdělávání včetně vysokých škol trvající od 1 do 6 týdnů. Druhým typem jsou výměny učitelů jazyků, lektorů a mentorů v oblasti jazykových dovedností v podnicích, specializovaných institucích pro výuku cizích jazyků včetně vysokých škol nebo institucí odborného vzdělávání trvající rovněž od 1 do 6 týdnů. Projekt jako takový může trvat až 2 roky. Je zde stanoven rovněž minimální počet partnerů - 2, což jsou překladatel projektu a zahraniční partner. Přičemž alespoň jeden z nich musí být z členské země EU.

3.2.2.2 Pilotní projekty

Pilotní projekty jsou zaměřeny na vývoj, ověřování a šíření inovačních postupů týkajících se obsahu, metod, učebních materiálů a pomůcek používaných při odborném vzdělávání a poradenství včetně odborného vzdělávání učitelů, lektorů a kariérových poradců. Pilotní projekty zahrnují rovněž akce zacílené na využívání informačních a komunikačních technologií (ICT), které by usnadňovaly přístup k odbornému vzdělávání a následně byly využity v samotné této oblasti.

²⁰ Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prior_mobilita.doc>.

Dále je cílem Pilotních projektů podpora vytváření nadnárodních sítí otevřeného a distančního odborného vzdělávání.²¹ Aktivita Pilotních projektů se soustředí také na zhodnocování nových přístupů k odbornému vzdělávání pro nové pracovní situace a na vývoj inovačních nástrojů pro práci s informacemi a poradenství v odborném vzdělávání v kontextu celoživotního učení.²² Tyto projekty musí být inovační a musí prokazatelně přispívat ke zvyšování kvality v daných oblastech. Výsledkem musí být hmotný produkt jako například učební text, software, osnova kurzu a podobně. Maximální délka projektu je 3 roky. Účastnit se mohou minimálně 3 partnerské organizace, z toho alespoň jedna musí být z členské země EU.

3.2.2.3 Projekty nadnárodních sítí organizací

Projekty nadnárodních sítí organizací jsou zaměřené na výměnu evropských znalostí, zkušeností a osvědčených postupů v oboru odborného vzdělávání. Hlavním cílem Projektů je vytvářet soubory poznatků ve specifické oblasti na regionální nebo sektorové úrovni, vyměňovat si zkušenosti a podněcovat nové přístupy v odborném vzdělávání, a to sdružováním expertů a organizací specializujících se na určitou tematiku; identifikovat trendy a požadavky na dovednosti v daném oboru a zlepšovat anticipovaný přínos z iniciativ odborného vzdělávání; publikovat výsledky prací konaných v rámci takových nadnárodních sítí organizací prostřednictvím relevantních informačních toků se záměrem podporovat zavádění inovací a nadnárodní spolupráci v odborném vzdělávání. Projekt může trvat maximálně 3 roky.

3.2.2.4 Projekty databází, průzkumů a analýz

Projekty databází, průzkumů a analýz neboli Projekty referenčních materiálů jsou zaměřené na tvorbu a aktualizaci tzv. referenčních materiálů²³ prostřednictvím podpory průzkumů a analýz, zjišťování a aktualizace srovnatelných dat, sledování a šíření

²¹ Sítě, které jsou součástí “projektů nadnárodních sítí organizací” by se neměly zaměřovat s nadnárodními sítěmi otevřeného a distančního odborného vzdělávání, které jsou prostřednictvím informačních a komunikačních technologií otevřeny všem a spadají do “pilotních projektů”. Hlavním účelem pilotních projektů je co nejvíce zpřístupnit inovativní výukové materiály a přístupy spojené s aplikacemi informačních a komunikačních technologií (multimediální vzdělávací produkty, webové stránky, distanční tutoring).

²² *Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Pilotní projekty. Druhé období: 2000-2006.* Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_pilot.doc>.

²³ Pojmem “referenční materiál” se zde rozumí veškeré analýzy, studie, průzkumy a identifikace pozitivních zkušeností, které umožňují na úrovni Společenství určovat relativní pozici různých účastnických zemí a pokrok, jehož ve sledované oblasti dosáhly.

osvědčených postupů a ucelená výměna informací. Tyto projekty se liší od ostatních druhů projektů tím, že jejich záměrem je přispět ke zlepšení o systémech a institucionálních úpravách odborného vzdělávání na úrovni Společenství prostřednictvím původních a srovnávacích průzkumů a analýz. Tento druh projektů se také liší partnerstvím. Jako jediný druh projektů vyžaduje aktivní účast organizací nebo ústavů s uznávanými vědeckými kompetencemi v oblastech, jimiž se návrh projektu zabývá. Vyžaduje rovněž stanovení vědecko-výzkumného koordinátora, jehož hlavní rolí je zajistit, aby metody používané při sledování a zjišťování kvalitativních a kvantitativních dat byly konzistentní a aby se dbalo na náležité metodologické zásady – zejména ty, jimiž se zajišťuje, aby výsledky byly srovnatelné a platné.²⁴ Délka projektu je omezena na 3 roky podobně jako je tomu i většiny ostatních projektů.

3.2.2.5 Projekty jazykových dovedností

Hlavní náplní těchto projektů je podpora jazykových dovedností včetně méně užívaných a vyučovaných jazyků a na podporu porozumění různým kulturám v kontextu odborného vzdělávání. Návrhy projektů se tak zaměřují zejména sledování vývoje, testování, posuzování a šíření nových výukových materiálů pro cizí jazyky. Předmětem sledování jsou i inovativní pedagogické metody a přístupy odpovídající specifickým potřebám jednotlivých profesí oblastí či ekonomických sektorů.²⁵ Tyto návrhy projektů se liší od těch, které se týkají obecné výuky a studia jazyků v dalších programech EU v tom, že jejich obsah musí být zaměřen především na praktické využití cizího jazyka, tedy na efektivní komunikaci v cizím jazyce v pracovním prostředí. Hlavním cílem tohoto druhu projektů je tak zlepšovat vícejazyčnou a multikulturní komunikaci ve vzdělávacím a pracovním prostředí. Projekt může trvat maximálně po dobu 3 let. Evropská komise však nepodporuje jazykové vzdělávání pouze ve formě tohoto projektu v rámci programu Leonardo nebo jiných aktivit ostatních programů, ale také například prostřednictvím udělování Evropské jazykové ceny LABEL sloužící k ocenění výsledků jazykového vzdělávání.

²⁴ *Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty referenčních materiálů. Druhé období: 2000-2006.* Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prior_ref.doc>.

²⁵ *Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty jazykových dovedností. Druhé období: 2000-2006.* Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prior_jazyk.doc>.

3.2.2.6 Tématické akce

Evropská komise podporuje v rámci programu LEONARDO nejen jednotlivé projekty, ale také práce přispívající k šíření informací o projektech a jejich výsledcích. Součástí těchto prací je i nadnárodní spolupráce týkající se tématicky příbuzných oblastí odborného vzdělávání. V současnosti působí na evropské úrovni 5 pracovních skupin zaměřených na tato témata: integrace do trhu práce; rozvoj dovedností v podnicích, zejména malých a středních; adaptace nabídky vzdělávání a nové metody vzdělávání – kvalita řízení; transparence, hodnocení a uznávání znalostí; E-LEARNING. Česká Národní agentura programu LEONARDO se podílí v rámci těchto akcí na práci prvních třech vyjmenovaných tématických skupin.

3.2.3 Podmínky účasti v programu Leonardo da Vinci

3.2.3.1 Komu je program určen

Programu LEONARDO se mohou účastnit prostřednictvím vzdělávacího projektu právnické osoby, kterými jsou: odborné střední, vyšší a vysoké školy a další vzdělávací zařízení, dále pak státní i soukromé podniky ať již malé nebo střední, úřady práce, orgány státní správy a výzkumné ústavy ve školství, sociální partneři, komory a profesní asociace, místní a regionální instituce a také neziskové, dobrovolné a nevládní organizace. Všechny tyto právnické osoby jsou tedy oprávněné předložit návrh projektu, který je hodnocen příslušnou národní agenturou v dané zemi podle kritérií Evropské komise používaných ve všech účastnických zemích programů jednotně. Projekt musí být společným dílem několika organizací z více zemí. Každá organizace se může projektu účastnit buď v roli předkladatele projektu nebo v roli předkladatelova partnera.

Zapojit se do programu LEONARDO mohou také fyzické osoby, pro které však platí zcela jiné podmínky účasti v programu než pro osoby právnické. Mezi fyzické osoby účastníci projektu Stáže patří především žáci a studenti odborných středních a vyšších škol – tedy mladí lidé v počátečním odborném vzdělávání, dále pak studenti vysokých škol, mladí pracovníci, čerství absolventi a také mladí nezaměstnaní lidé. Zatímco projekt Výměny je určen pro manažery lidských zdrojů v podnicích, tvůrcům a manažerům programů odborného vzdělávání, učitelům a lektorům, kariérovým poradcům, instruktorům a jiným specialistům v oblasti cizojazyčných dovedností.

Pro všechny tyto osoby platí taková kritéria účasti v programu, která si stanoví sama škola či jiná instituce, kde budoucí stážisté či účastníci Výměny studují nebo pracují. Je tomu podobně jako u programu Erasmus 2 v rámci mobilních aktivit studentů a pedagogů (viz.kapitola Aktivity programu Erasmus).

Způsob začlenění organizací do programu lze rozdělit do několika základních kroků, přičemž hlavní prostředek v žádosti o přidělení financí v rámci programu LEONARDO představuje návrh projektu. O jeho schválení rozhoduje především kvalita zpracování a očekávaný přínos, proto je velmi důležité tomuto úkonu věnovat maximální pozornost. Nejen z tohoto důvodu lze považovat za první krok obeznámení se s tak zvanou Výzvou k předkládání návrhů projektů Evropské komise k předložení předběžných a konečných návrhů projektů na dané období. Tento dokument zahrnuje kromě jiných informací o programu především termíny pro předložení návrhu, operativní kroky a tématické priority programu, k nimž se musí návrhy projektů v daném období vztahovat (viz. dále). Výzvy k předkládání návrhů projektů jsou publikovány v Oficiálním věstníku EU. Dalším kvalitním zdrojem informací o návrzích projektů jsou například internetové stránky příslušné agentury programu v dané zemi, kde jsou zároveň k dostání i formuláře a přihlášky do programu. Tyto stránky zároveň mohou díky širokému spektru odkazů a přehledů o výsledcích již realizovaných projektů v minulosti posloužit i k samotné inspiraci. V případě větších nejasností mohou předkladatelé požádat Agenturu o konzultaci, pro kterou se rovněž vyplňuje přihláška.

Avšak dříve než se příslušná organizace pustí do přípravy návrhu projektu, musí vyhledat partnery k jeho vypracování. Organizace ucházející se o program (dále jen uchazeč) může využít své dosavadní kontakty nebo prohlédnout evropskou databázi partnerů programu LEONARDO, který je snadno dostupný na internetu či u agentury programu. Zároveň se nabízí možnost vložit údaje o své organizaci do databáze. Poté lze společně s partnery přistoupit k přípravě projektu. Jednotlivá kritéria týkající se termínů, schvalovacích procedur, všech formálních náležitostí ve Výzvě se liší dle druhu projektů, podle kterých se nadále postupuje i při vyplňování formuláře. Pro projektové návrhy tedy existuje více typů přihlášek.

3.2.3.2 Schvalovací procedura

Podobně jako přihláškové formuláře se liší i schvalovací procedura jednotlivých projektů. Ty lze rozdělit do tří hlavních typů. V případě tak zvané procedury typu A, předkladatelé návrhů Projektů mobility zasílají své přihlášky ve stanoveném termínu (poslední aktuální termín - 10. února 2006) příslušné národní agentuře, která vyrozumí předkladatele a Evropskou komisi o výsledcích schvalovací procedury do konce května a následně již zašle kontrakty. Projekty mobility mohou tak být v červnu zahájeny. V případě Pilotních projektů, Projektů jazykových dovedností a Projektů nadnárodních sítí organizací v rámci procedury typu B probíhá schvalování ve dvou fázích: nejprve předkladatelé zasílají pouze tzv. předběžné návrhy projektů příslušné NA nejpozději do konce září (poslední aktuální termín - 30. září 2005). Po vyrozumění o jejím schválení mohou předkladatelé zaslat již tzv. konečný návrh projektu Národní agentuře a souběžně tři kopie Evropské komisi nejpozději do února (poslední přesný termín - 10. únor 2006). Evropská komise ukončí schvalovací proceduru projektů během května, přičemž NA vyrozumí předkladatele o těchto výsledcích během června, kontrakty jsou zaslány v červenci až srpnu a projekt tak může být k 1. říjnu zahájen. U ostatních projektů probíhá schvalování (Projektů referenčních materiálů a Tématických akcí) v rámci schvalovací procedury typu C obdobně jako v předchozím případě. Předběžný návrh se posílá pouze přímo Evropské komisi a NA obdrží kopii – rovněž v období září. Je-li projekt předběžného návrhu Evropskou komisí schválen, zasílají předkladatelé konečný návrh projektu opět Evropské komisi a souběžně dvě kopie příslušné NA nejpozději do února (poslední aktuální termín - 10. únor 2006). Schvalovací procedura je ukončena rozhodnutím Komise během května a předkladatel je vyrozuměn do konce června. Kontrakty jsou následně zaslány během července a srpna a projekt tak může být zahájen na počátku října.

Všechny výše uvedené termíny se vztahují k období let 2005 - 2006, lze konstatovat, že se od jiných předchozích let výrazně neliší. Celková délka období, po kterou se poskytuje podpora Společenství, závisí na druhu projektu (viz. kapitola Aktivita programu Leonardo). Projekt musí být ukončen během maximální možné délky trvání této finanční podpory. Momentálně je ve všech případech projektů stanovena tato lhůta maximálně na dva roky. Pro projekty podané k 10. únoru roku 2006 tedy platí, že je možné je naplánovat v maximální délce od 1.června 2006 do 31. května 2008.

Po schvalovací proceduře se předkladatel stává kontrahentem a je pak výlučně odpovědný za veškeré výsledky vůči Národní agentuře či Komisi – dle typu projektu. Pak se v souladu s ustanoveními kontraktu převede kontrahentovi první splátka grantu Společenství. Pokud jde o Projekty mobilit, musí kontrahent zajistit, aby byly všemi zúčastněnými stranami (kontrahent, vysílající organizace, přijímající organizace, účastník) podepsány kontrakty před každou stáží nebo výměnou obsahující jejich práva a povinnosti, které jsou následně zaslány Národní agentuře. Kontrahent může uzavřít jednu smlouvu s přijímající organizací a jednotlivé smlouvy s účastníky. Může se však rozhodnout uzavřít třístranné nebo čtyřstranné smlouvy zahrnující práva a povinnosti všech zúčastněných stran. Pokud jde o ostatní projekty, musí kontrahenti do tří měsíců od počátku platnosti kontraktu podepsat dvoustranné kontrakty se všemi svými partnery a zaslat je Národní agentuře nebo Komisi.²⁶ V průběhu implementace projektu musí kontrahent nebo koordinátor²⁷ a partneři dodržovat v souladu s ustanoveními kontraktu veškeré povinnosti, k nimž se zavázali, ať již vůči sobě navzájem nebo vůči Národním agenturám a Komisi.

Po ukončení projektu musí kontrahent předložit v termínu stanoveném v kontraktu Národní agentuře nebo Komisi (podle toho, do které procedury projekt spadá) závěrečnou zprávu. Kontrahent ve zprávě uvádí informace zahrnující: realizované aktivity, výsledky, hodnocení a šíření výsledků projektu. Dále uvádí problémy, s nimiž se při realizaci projektu setkal (např. problémy vyplývající z rozdílného očekávání a motivace vysílající, přijímající organizace a účastníků; z nedostatečné vzájemné znalosti partnerů; jazykových limitů a podobně). V případě Projektů mobility přikládá kontrahent k závěrečné zprávě i všechny zprávy jednotlivých účastníků. Závěrečná zpráva má dvě části – textovou a finanční. Textová část je zprávou o realizaci projektu. Finanční část zahrnuje vyúčtování ve struktuře, která odpovídá struktuře položek v rozpočtu projektu. Dále zpracuje souhrnnou tabulku celkových výdajů projektu a zdrojů použitých na jejich financování a přiloží výpisy z bankovního účtu (dále viz. kapitola Řízení a financování).

²⁶ Obecná příručka pro předkladatele projektů. Verze 2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/obecna_prir.doc>.

²⁷ Za koordinátora je považována instituce nebo orgán vybraná z členů nadnárodního partnerství, která je v rámci projektu odpovědná za koordinaci a řízení v průběhu realizace projektu. Dostupné na WWW: <<http://www.nvf.cz/leonardo>>.

3.2.4 Řízení a financování programu Leonardo da Vinci

Celkovou odpovědnost za řízení programu LEONARDO nese Evropská komise, jak vyplývá z předchozí kapitoly Podmínky účasti v programu. Komise zajišťuje důslednou implementaci programu, zaručuje rovný přístup k informacím a k programu ve všech účastnických zemích a používání stejných kritérií ve schvalovacích procedurách. Dále vypracovává seznam projektů schválených v procedurách B a C a podepisuje kontrakt s předkladateli projektů schválených v proceduře C (dále viz. kapitola Schvalovací procedura). V průběhu programu Komisi pomáhá Výbor složený ze dvou představitelů z každé členské země. Tento Výbor vyjadřuje kromě jiného svá stanoviska k širším směrnicím pro implementaci programu, k plánu práce na příslušný rok (včetně tematických priorit Výzvy) a ke struktuře rozpočtu na příslušný rok a k seznamu projektů schválených v procedurách typu B a C.

Důležitou úlohu v řízení programu Leonardo mají rovněž Národní agentury, které spolupracují s Komisí jménem členských zemí při implementaci programu na národní úrovni. Jsou odpovědné zejména za poskytování informací o programu, přípravu a aplikaci schvalovacích procedur typu A a B a za uzavírání kontraktů s předkladateli projektů a v neposlední řadě za hodnocení projektů spadajících do procedur A a B. Obecně lze říci, že Národní agentury ručí za realizaci projektů včetně finančních aspektů.

Finanční prostředky na činnost programu LEONARDO jsou Národním agenturám poskytovány Evropskou komisí vždy na příslušný rok Výzvy k předkládání návrhů. Výše těchto příspěvků se liší v závislosti na druhu projektu. Obecně lze rozlišovat dva typy přidělování financí. V rámci projektů mobilit se hradí zejména tři kategorie výdajů. Jedná se o granty pro účastníky stáží a výměn, které nesmějí překročit částku 5000 Euro na jednoho účastníka. Tento grant se skládá ze tří částí: sazby náhrad za ubytování a stravování, cestovní náklady a náklady na pojištění. Druhým typem financování je podpora malých a středních podniků a pedagogické, kulturní a jazykové přípravy, v rámci kterého je poskytována částka ve výši 10% celkového příspěvku na projekt (částka nesmí překročit 500 Euro na jeden malý nebo střední podnik) a na další specifické aktivity, které jsou podrobně uvedeny v Administrativní a finanční příručce projektu mobilit.²⁸ Třetím typem financování je paušální úhrada nákladů na řízení a monitorování stáží a výměn.

²⁸ Dostupné na WWW:

<http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2_en.html>.

Maximální částka je 100 EUR na účastníka na pobyty kratší než tři měsíce nebo 200 EUR na účastníka stáže delší než tři měsíce, přičemž limitem je 25 000 EUR na předkladatele a rok schvalování. U ostatních druhů projektů (Pilotní projekty, projekty jazykových dovedností, Projekty nadnárodních sítí organizací a Projekty referenčních materiálů) se odhad celkových nákladů projektu uvádí v předběžném návrhu předkladatelů (viz. kapitola Schvalovací proces). Podrobný průběžný rozpočet je povinen předkladatel uvést v konečném návrhu projektu, přičemž musí respektovat druhy výdajů přesně stanovené Evropskou komisí. Náklady lze rozdělit do tří kategorií: osobní výdaje; provozní náklady (cestovné, ubytování a stravování), náklady na informační a komunikační technologie, náklady na výrobu, režijní náklady a ostatní výdaje; náklady na subkontrakty. Předkladatelé ve svých návrzích musí v přihlášce projektu vyplnit specifické finanční tabulky a dále musí brát v úvahu několik základních zásad jako například, že osobní náklady musí vycházet z reálných denní sazeb, nebo že režijní náklady jsou hrazeny paušální částkou a nesmí překročit 7 % celkových nákladů projektu.²⁹

3.3 PROGRAM EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ SLUŽBA

3.3.1 Základní charakteristika programu

Evropská dobrovolná služba (European Voluntary Service neboli EVS) představuje jeden z nejvýznamnějších programů Evropské unie v oblasti neformální výchovy a vzdělávání, který je otevřený všem mladým lidem. V rámci aktivity Evropské dobrovolné služby (dále jen EDS) musí jít vždy výhradně pouze o neplacenou, neziskovou činnost, vykonávanou po určitou dobu v jiné zemi účastníci se programu MLÁDEŽ než je země původu dobrovolníka. Hlavní princip programu tedy spočívá v práci za ubytování, stravu, kapesné doplněnou podpůrným školicím programem v rozmanitých oblastech lidské činnosti (viz. kapitola Aktivita programu). Hlavní pilíře Evropské dobrovolné služby tvoří tři základní subjekty – dobrovolník, vysílající a přijímající organizace.

²⁹ Dostupné na WWW:
<http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/obecna_prir.doc>.

Kromě těchto tří hlavních partnerů projektů EDS zaznamenává významný přínos této dobrovolné aktivity rovněž místní komunity, kde působí účastníci programu. Je nutné zdůraznit, že EDS není záležitostí jednotlivce, nýbrž jeho prioritou je utváření vzájemných kontaktů, spolupráce, výměna informací a zkušeností a partnerství mezi všemi zúčastněnými stranami.³⁰

Evropská dobrovolná služba není jedinou aktivitou Evropské unie v oblasti neformální výchovy a vzdělávání. Program EDS spadá mezi základní projekty hlavního programu MLÁDEŽ. Kromě EDS, která je označena jako Akce 2 se dále jedná o: dvou a vícestranné výměnné akce formální či neformální skupiny mladých lidí v rozsahu 6 – 21 dní v rámci Akce 1 – Výměny mládeže; realizaci projektů vytvořených a řízených skupinou nejméně 4 mladých lidí trvajícího od 3 měsíců do 1 roku v rámci Akce 3 - Skupinové iniciativy mládeže; akce spojující vzdělávací program SOCRATES II, odborně kvalifikační LEONARDO DA VINCI II a neformálně vzdělávací MLÁDEŽ v rámci Akce 4³¹; pomoc všem lidem a organizacím zapojených do práce s mládeží prostřednictvím seminářů, školicích kurzů apod. v rámci Akce 5 - Podpůrná opatření. Doba trvání projektů Podpůrná opatření se liší dle jejich dílčích aktivit. Obecně lze náplň činnosti programu Mládež specifikovat do následujících priorit: integrace mladých lidí do společnosti zejména těch s omezenými příležitostmi, eliminace rasismu a xenofobie prostřednictvím solidárních programů, vnesení evropského prvku do práce s mládeží, propagace evropské identity k uvědomění si rozmanitosti společného evropského dědictví, implementace obecných cílů vyplývajících z Bílé knihy EU o mládeži, podpora projektů zaměřených na diskuze mladých lidí o tématech současné Evropy a podpora projektů v rámci evropské kampaně mládeže na podporu lidských práv „All Different – All Equal“. Všechny uvedené cíle charakterizují i základní rámec aktivit EVS. Konkrétně mezi současné hlavní specifické cíle Evropské dobrovolné služby patří: krátkodobé projekty pro mladé lidi s omezenými příležitostmi, projekty rozvíjející nové aktivity EDS (kolektivní EDS atd.), projekty zaměřené zejména na podporu a rozvoj místních komunit a projekty na podporu nestátních neziskových organizací pracujících s dětmi, mládeží a Domů dětí a mládeže.

³⁰ T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 4.

³¹ V roce 2005 byly Společné aktivity v rámci Akce 4 pozastaveny z důvodu malého zájmu. Do budoucna se uvažuje o jejich vyškrtnutí z programu MLÁDEŽ.

Program MLÁDEŽ, podobně jako programy SOCRATES a LEONARDO DA VINCI, prošel rozsáhlým vývojem. Evropská unie zahájila své aktivity v oblasti neformální výchovy a vzdělávání v roce 1988 pod názvem Mládež pro Evropu (Youth for Europe), který byl zaměřený na podporu mezinárodní výměny mladých lidí ve věku 15 – 25 let. S návrhem zahrnujícím evropské dobrovolné aktivity pod názvem Evropská dobrovolná služba přišla Evropská komise v roce 1996. Později byly tyto dva programy (Mládež pro Evropu a EDS) sdruženy v podobě programu MLÁDEŽ (Youth Programme), který byl naplánován na období let 2000 – 2006. Od roku 2007 je plánované jeho pokračování již pod názvem Youth in Action, který by měl probíhat až do roku 2013. O struktuře této nové podoby programu není zatím rozhodnuto. Česká republika se do programu Mládež zapojila v roce 1997 a do projektu EDS v roce 2000. Výčet zemí, které se mohou programu MLÁDEŽ účastnit je uveden v obecném úvodu o programech EU v oblasti vzdělávání a praxe. Jedinou podmínkou je, že se každého projektu musí zúčastnit minimálně jeden členský stát EU.

3.3.2 Aktivity programu Evropská dobrovolná služba

V rámci Akce Evropská dobrovolná služba fungují tyto typy projektů:

1. dle délky trvání:

KRÁTKODOBÉ – projekty trvající 3 až 6 měsíců určené pouze pro dobrovolníky, kteří se z různých příčin (zdravotních, sociálních apod.) nemohou účastnit dlouhodobých projektů;

DLOUHODOBÉ – projekty trvající 6 až 12 měsíců;

2. dle počtu zúčastněných partnerů a zemí:

DVOUSTRANNÉ – spočívající v účasti jednoho dobrovolníka, vysílající a hostitelské organizace z různých zemí;

MNOHOSTRANNÉ – jde o celoevropské projekty a projekty se třetími zeměmi, jejichž podmínkou je účast alespoň 6 zemí. Takových projektů se může zúčastnit až několik desítek dobrovolníků. Jsou určené především mezinárodním mládežnickým organizacím, které působí alespoň v 8 evropských zemích. Pro tento druh projektu platí velmi specifické podmínky účasti.

V České republice koordinuje Česká národní agentura pouze dvoustranné projekty, krátkodobé i dlouhodobé. Mnohostranné projekty spadají do přímých řídicích kompetencí Evropské komise, které se také zasílají žádosti o grant na tyto projekty.

Mezi aktivity projektu EDS spadá i tak zvané „posílené mentorství“, které je určeno pro dobrovolníky s omezenými příležitostmi. Jedná se o zvláštní osobní podporu této skupiny dobrovolníků vysílající a hostitelskou organizací před nástupem na projekt, během práce v hostitelské organizaci i po návratu domů. Konkrétně jde například o asistenci fyzicky postiženým nebo psychologickou podporu mentálně nebo sociálně handicapovaným dobrovolníkům.³² Posílené mentorství musí být uplatňováno intenzivně a kontinuálně ve všech fázích projektu. Na jeho výkon může vysílající organizace žádat o jednorázovou finanční podporu ve formě pevné částky; hostitelská organizace má nárok na paušální částku za každý měsíc pobytu znevýhodněného dobrovolníka (viz. kapitola Řízení a financování). Důvody, rozsah a struktura poskytované podpory musí být podrobně popsány v žádost o grant.

Aktivity projektu EDS probíhají v rozmanitých oblastech lidské činnosti. Mezi nejčastější oblasti působení patří ochrana životního prostředí, rozvoj venkova, sociální a zdravotní péče, sociální integrace, umění, kulturní dědictví, práce s dětmi a mládeží, informace pro mládež, volný čas a sport. Dobrovolníkovi se nabízí opravdu široká škála projektů. I přesto jsou tyto aktivity přísně vymezené neboli je přesně specifikována náplň práce účastníka projektu. Existují však projekty, při nichž se mohou dostat do rozporu nároky hostitelské organizace na činnost dobrovolníků se základní filosofií Evropské dobrovolné služby. Mezi takové projekty se řadí aktivity v zařízeních zdravotní a sociální péče, církevních organizacích nebo skupinách, ve školách, v hotelech a v rámci jiných turistických zařízení, v organizacích komunitního typu, politických stranách či skupinách nebo například i aktivity v rámci dobrovolné práce v kancelářích neziskové organizace. V případě církevních organizací například přichází v úvahu pouze sociální a charitativní činnost. Ryze náboženské aktivity jsou vyloučeny. V případě škol není žádoucí, aby byl mladý cizinec školou využíván výhradně k přímé výuce jazyků nebo aby se tento člověk stal jejím žákem či studentem. Dobrovolník se však může podílet na organizování mimoškolních aktivit, mezi kterými je i výuka cizího jazyka. V mateřských školách by dobrovolník neměl přebírat odpovědnost za malé děti. V případě politických stran se může dobrovolník

³² T. KRÁL, *Evropská dobrovolná služba*, s.15.

angažovat v určité politické kampani, ale ne v propagaci politické strany jako takové. Příkladem může být účast dobrovolníka v organizaci referenda. V zařízeních zdravotní a sociální péče by pro změnu činnost dobrovolníka neměla nahrazovat práci zdravotního personálu. Dobrovolník by také neměl být nasazován na noční směny. Jeho aktivity by měly spíše směřovat například k psychické podpoře pacientů nebo k jejich kulturnímu vyžití. Nemělo by ani dojít k situaci, že by se jeden dobrovolník věnoval výhradně jednomu pacientovi po celou dobu trvání projektu.³³

Konkrétní přínos veškerých aktivit Evropské dobrovolné služby lze přímo specifikovat na hlavních partnerech projektu. Pro dobrovolníka nabízí účast na projektu EDS zcela novou životní zkušenost především v podobě poznání jiné země a její kultury, nových přátel, poznání sebe sama v jiné životní situaci, dále v podobě samostatnosti a odpovědnosti, získání nebo zlepšení jazykových znalostí a rozvoj kvalifikace a také nezbytnou motivaci k dalšímu studiu a práci. Pro vysílající a přijímající (hostitelské) organizace představuje účast v projektu EDS získání nových zkušeností, nápadů, kontaktů a možností spolupráce, nových řídicích a pedagogických zkušeností pro pracovníky organizace, nového pohledu na odlišné kultury, kontakt s evropskou realitou, publicitu, možnost šíření spektra a kvality vlastní činnosti, uspokojení z osobního a pracovního rozvoje mladého dobrovolníka atd. Jak již bylo zmíněno v úvodní kapitole, posláním projektu EDS je také přínos místním komunitám, ve kterých se projekty realizují. Pro tyto komunity přináší účast bezprostřední kontakt s jinými národními kulturami, dále publicitu a zejména pak vykonání všeobecně prospěšné práce realizovanou mimo rámec běžných aktivit a možností obce.

3.3.3 Podmínky účasti v programu Evropská dobrovolná služba

3.3.3.1 Dobrovolník

Dobrovolníkem (Volunteer) jakéhokoliv projektu Evropské dobrovolné služby se může stát každý mladý člověk ve věku od 18 do 25 let pocházející ze země zapojené do programu MLÁDEŽ.³⁴ Prvním krokem zájemce o projekt EVS je vyhledání organizace, která by jej do zahraničí vyslala. Kontakt na tyto organizace jsou snadno dostupné například na internetových stránkách programu MLÁDEŽ v rubrice pod názvem „Seznam vysílajících organizací“ nebo v Evropském informační síti EURODESK. Ve spolupráci se

³³ T. KRÁL, *Evropská dobrovolná služba*, s.15.

³⁴ *Uživatelská příručka programu Mládež*. Dostupné na WWW: <http://www.youth.cz/download/UP_2005_CZ_1.doc>.

zvolenou organizací (resp. vysílající organizace) vyhledají partnerskou hostitelskou organizaci. Seznam oficiálně schválených hostitelských organizací je k dispozici v centrální databázi Evropské komise, která je dostupná na Evropském portálu pro mládež v rubrice pod názvem „The European database on approved host projects“. Tato databáze obsahuje především aktuální kontakty na tyto organizace, přesné detailní informace o jejich činnosti, charakteristiku očekávaných pracovních aktivit dobrovolníka, popis prostředí, ve kterém bude dobrovolník pracovat a tak dále. Získat finanční podporu u programu MLÁDEŽ lze pouze u těchto evidovaných organizací. Poté budoucí dobrovolník musí jím vybrané organizace kontaktovat prostřednictvím zaslání osobního motivačního dopisu a životopisu. Obdrží-li žadatel od některé z organizací kladnou odpověď, stačí aby se obrátil na svou Vysílající organizaci, která podá žádost o vyslání na dobrovolnou službu České národní agentuře na předepsaných formulářích ČNA k jedné z pěti uzávěrek v roce (vždy první den v měsících - únor, duben, červen, září, listopad). Stejně tak učiní i hostitelská organizace, která však žádá svou Národní agenturu. Pokud jsou obě žádosti schváleny, projekt může po uplynutí tří měsíců od podání žádosti začít. Poté musí budoucí dobrovolník pozván vysílající organizací na předodjezdové školení. Dále je dobrovolníkovi poskytováno školení po příjezdu do hostitelské země, průběžná školení, průběžné hodnocení jeho práce, pojištění, kapesné, cestovné a stravné, ubytování a certifikát o absolvování EDS. Před odjezdem musí dobrovolník ve spolupráci s hostitelskou organizací vypracovat závěrečnou zprávu hodnotící průběh celého projektu.

3.3.3.2 Vysílající organizace

Vysílající organizací (Sending Organisation) se může stát kterákoli nevládní nezisková organizace prostřednictvím zaslání motivačního dopisu příslušné Národní agentuře (dále jen NA) společně s potvrzením od místního úřadu nebo jiné instituce veřejné samosprávy, do jejíž působnosti organizace spadá. Dále následuje akreditační školení pořádaného NA, po němž je organizaci vystaven certifikát a organizace je tak automaticky zařazena do databáze vysílajících organizací. Akreditované školení pořádané několikrát ročně zahrnuje teoretické i praktické seznámení s filosofií programu Mládež, koncepcí EDS, průběhem projektového cyklu a informace o tom, jak podávat žádost o grant. Jako příklady nevládních neziskových organizací lze uvést občanské sdružení pracující s mládeží, místní úřad, škola, informační centrum mládeže, jiná vzdělávací a kulturní zařízení, církve, národní park apod. (viz. Aktivita projektu EVS). Vysílající organizace odpovídá za výběr a přípravu dobrovolníka, správné a úplné vyplnění žádosti a její podání NA ve stanovených

termínech kontakt s dobrovolníkem a hostitelskou organizací během jeho pobytu v cizině, veškeré následné aktivity po návratu dobrovolníka domů týkajících se vyhodnocení, využití jeho nových zkušeností atd.³⁵

3.3.3.3 *Hostitelská organizace*

Hostitelskou organizací (Host Organisation) může být v podstatě stejný typ subjektů jako v případě vysílající organizace. Avšak na rozdíl od vysílající organizace musí být hostitelská organizace zařazena do centrální databáze schválených hostitelských organizací Evropské komise. Teprve tato registrace opravňuje organizaci přijímat dobrovolníky EDS a žádat o grant u své národní agentury. Hostitelská organizace odpovídá za vhodné pracovní uplatnění dobrovolníka, jeho školení, jazykové vzdělávání, ubytování, stravování, vyplácení kapesného, odpovídající sociální a kulturní vyžití. Poskytuje všemožnou osobní podporu dobrovolníkovi, určuje jeho osobního poradce a vedoucího projektu.³⁶ Prvním krokem k získání statutu hostitelské organizace je motivační dopis obsahující popis činnosti, cíle a filosofii organizace, dále pak doporučení instituce veřejné správy, do jejíž působnosti organizace spadá. Stejně jako v případě vysílající organizace se tyto dokumenty zasílají Národní agentuře. Stejně tak následuje akreditační školení, na však které musí organizace poslat kompetentního zástupce zodpovědného za budoucí realizaci projektů EDS a komunikaci s NA. Poté organizace vyplní formulář „Host Expression of Interest“ neboli tzv. Vyjádření zájmu hostitelské organizace, který je volně ke stažení v rubrice Formuláře na Evropském portálu pro Mládež a zašle jej NA. Akreditační komise se rozhoduje o přidělení statutu hostitelské organizace teprve až na základě posudků nezávislých expertů, kteří provedou tzv. monitorovací návštěvu organizace ihned po schválení formuláře „Host Expression of Interest“. Tento schvalovací proces, který by neměl trvat déle než 6 týdnů, probíhá na žádost Evropské komise, která tak chce být ujistěna o dobré připravenosti hostitelské organizace. Týden po schůzi výběrové komise dostane organizace písemné vyrozumění o výsledku výběrového řízení. Dopadne-li kladně, obdrží organizace certifikát potvrzující její akreditaci a rovněž je zařazena do centrální databáze schvalovacích hostitelských organizací (viz. kapitola Dobrovolník). Akreditace je platná maximálně po dobu tří let, poté je nutné ji obnovit. Udělení akreditace však neznamená automatické schválení budoucí žádosti o grant. Jakmile organizace najde vhodného dobrovolníka, může zažádat Národní agenturu o grant.

³⁵ T. KRÁL, *Evropská dobrovolná služba*, s. 8.

³⁶ T. KRÁL, *Evropská dobrovolná služba*, s. 8.

3.3.4 Řízení a financování programu Evropská dobrovolná služba

Řízení aktivit Evropské dobrovolné služby spadá do oblasti řízení programu MLÁDEŽ, za který nese odpovědnost Evropská komise. Jejím úkolem je správa rozpočtu a průběžné stanovování priorit, cílů a kritérií programu. Evropská komise rovněž nese celkovou odpovědnost za koordinaci národních agentur pro program MLÁDEŽ. Národní agentury jsou subjekty zřízené státními orgány, do jejichž kompetence spadá problematika mládeže. Primárním úkolem těchto agentur je pomáhat při propagaci a realizaci programu na národní úrovni prostřednictvím poskytování informací, konzultací vedoucím projektů a organizace školicích akcí. Národní agentury lze považovat za kontaktní článek mezi vedoucími projektů na národní, regionální a místní úrovni, samotnou mládeží a právě zmiňovanou Evropskou komisí. Evropská komise kromě dohledu nad činností národních agentur také řídí a monitoruje celkovou realizaci, navazující činnost a hodnocení programu na celoevropské úrovni.³⁷ Pro partnery ze Středomoří zapojené do programu MLÁDEŽ plní úlohu národních agentur národní koordinátoři programu EURO-MED.³⁸ Kromě výše zmíněných orgánů poskytují doplňkové odborné služby při realizaci programu MLÁDEŽ také školicí a informační centra SALTO-YOUTH zajišťující mezinárodní školení a spolupráci, dále informační síť EURODESK zacílená na shromažďování a šíření informací důležité pro mládež a mládežnické aktivity a Rada Evropy která v rámci Partnerství s Evropskou komisí připravuje a vydává školicí a metodické materiály sloužící k plánování a realizaci projektů.

Financování projektů Evropské dobrovolné služby je založeno na principu spolufinancování. Celkové náklady na projekt nemohou být kryty pouze z programu MLÁDEŽ, přestože jeho grant pokrývá hlavní část nákladů, proto tedy projekt vyžaduje peněžní i nepeněžní příspěvky všech partnerů příslušného projektu. Zároveň podpora projektů EVS vychází z principu odděleného financování, což v praxi znamená, že vysílající a hostitelská organizace obdrží každá svůj vlastní grant (viz. kapitola Podmínky pro účast). Grant EU pokryje některé specifické náklady a přispěje na aktivity vysílající a hostitelské organizace. Příspěvek EU na aktivity se nevztahuje přímo k určitým

³⁷ Uživatelská příručka programu Mládež na rok 2005. Dostupné na WWW: <<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.

³⁸ Uživatelská příručka programu Mládež na rok 2005. Dostupné na WWW: <<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.

nákladům a stává se z pevných a paušálních částek, které není třeba vyúčtovávat nebo dokládat. Výjimku tvoří pouze grantové příspěvky na dobrovolnickovy cestovní náklady, kapesné a mimořádné výdaje. Mohou se ale lišit v závislosti na zemi Programu. Mimořádnými náklady se rozumí nezbytné výdaje vztahující se ke zvláštním potřebám dobrovolníka (lékařský doprovod, další doprovázející osoba atd.), které jsou plně hrazeny jsou-li jasně spojeny s realizací projektu EDS. Grantové částky EU se mohou lišit v závislosti na ekonomické úrovni země, ve které projekt probíhá.

Rozvržení pokrytí nákladů lze tedy vyjádřit následovně: Grant vysílající organizace je určený k financování veškerých cestovních nákladů ve výši 100%, dále zahrnuje příspěvek na přípravu dobrovolníka v podobě paušální částky a další nutné odůvodněné náklady jako jsou např. víza nebo očkování. Grant hostitelské organizace je určený na dobrovolnickovo kapesné, jehož výše je stanovena podle cenové úrovně v hostitelské zemi, dále na ubytovací náklady, stravu a na doprovodný a školicí program v podobě paušální částky a další nutné odůvodněné náklady. První splátku obdrží dobrovolník po doručení podepsané projektové smlouvy příslušnou Národní agenturou ve výši 75% grantu a zbylých 25% dostane po odevzdání a schválení závěrečné zprávy, v níž je nutné doložit veškeré náklady projektu standardními účetními dokumenty.

Pokud jsou doložené náklady nižší než poskytnutý grant, je rozdíl odečten z doplatku. Náklady na odměnu dobrovolníka se dokládat nemusí. V případě, kdy se projektu účastní nové partnerské organizace nebo jsou do něj zapojeni dobrovolníci s omezenými příležitostmi, poskytuje EU grant i na tzv. Úvodní plánovací návštěvy do země hostitelské organizace. Částka grantu pokrývá 100% cestovních nákladů prostřednictvím paušální částky. Toto financování se vztahuje na dobu max. 2 dnů a pokrývá náklady jednoho účastníka na vysílající organizaci (resp. na dva účastníky, pokud jeden z nich je mladý dobrovolník).

V roce 2005 obdržela Česká národní agentura Mládež tyto grantové částky: paušální částku v hodnotě 569 EUR k úhradě nákladů spojených s úvodními plánovacími návštěvami, aktivit vysílajících i hostitelských aktivit a částečných nákladů na asistenci pro znevýhodněné dobrovolníky hostitelské organizaci. Dále pak 2810 EUR v podobě pevných částek byly uhrazeny náklady na aktivity vysílajících a hostitelských aktivit, na koordinaci, na předodjezdová a školení po příjezdu a částečně také na asistenci znevýhodněných dobrovolníků vysílající organizací. Maximální částka na realizaci jednoho projektu může v současnosti činit 5000,- EUR pouze u projektů přínosných pro ostatní mladé lidi nebo místní komunitu. V případě jednorázových projektů nebo projektů osobního rozvoje se jedná o částku 3750,- EUR.³⁹

³⁹ Dostupné na WWW: <<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.

4 PREZENTACE ÚČASTI V KONKRÉTNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH EU

4.1 PROGRAM SOCRATES/ERASMUS

Projekt Erasmus 2 - studijní pobyty studentů a pedagogické stáže vysokoškolských učitelů, organizace mobility, Evropský kreditní systém ECTS

4.1.1 Základní údaje o studijním pobytu:

Jméno a příjmení studenta: Zuzana Mimrová

Vysílající VŠ: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: Pedagogická fakulta; aplikovaná filologie: anglický a francouzský jazyk pro administrativu Evropské unie

Kontakt na vysílající VŠ: Branišovská 31, 370 05 České Budějovice, Česká republika
<http://www.jcu.cz>
tel.: + 420 389 031 111

Přijímající VŠ: Université de Bretagne du Sud: Faculté de Lettres, Sciences Humaines et Sociales; département LEA: Langues Etrangères Appliquées

Kontakt na přijímající VŠ: 4, Rue Jean Zay, 563 21 Lorient, France
<http://www.univ-ubs.fr/>
tel.: + 0033 297 871 125

Země studijního pobytu: Francie

Místo konání stáže: Bretaň - Lorient

Délka pobytu: 7. 9. 2004 – 20. 5. 2005

Náplň stáže: Studium

Absolvované předměty:

Zimní semestr:

Economie
Anglais des affaires
Compréhension anglaise orale L2
Compréhension anglaise écrite L2
Traduction anglais/français
Institutions européennes
Français

Letní semestr:

Expression anglaise orale L1
Compréhension anglaise écrite L2
Compréhension anglaise écrite L3
Français L1
Français L2

4.2 PROGRAM LEONARDO DA VINCI

Projekty mobility – projekty stáží a výměn

4.2.1 Základní údaje o pracovním pobytu:

Jméno a příjmení stážisty: Zuzana Mimrová

Vysílající organizace: Soukromá obchodní akademie
a vyšší odborná škola cestovního ruchu s. r. o.

Kontakt na vysílající organizaci: tř. SNP 18, 500 03 Hradec Králové, Česká republika
<http://www.soavoshk.cz/>
tel.: + 420 495 541 548

Přijímající organizace: ADPEP 56 – Association Départementale des Pupilles de
L'enseignement Public du Morbihan

Kontakt na přijímající organizaci: 46, avenue du 4 août 1944, 56 000 Vannes, France
<http://perso.wanadoo.fr/adpep56>
tel.: + 0033 297 478 348

Země studijního pobytu: Francie

Místo konání stáže: Bretaň - Damgan, Vannes

Délka pobytu: 3. 7. – 4. 10. 2002

Náplň práce: Práce animátora v letním dětském centru v Damganu po dobu dvou měsíců a administrativní práce v řídicí kanceláři asociace ve Vannes po dobu jednoho měsíce. Dále shromažďování materiálů k napsání absolventské práce pojednávající o potenciálu cestovního ruchu v oblasti jižního pobřeží Bretaně.

4.2.2 Bližší informace o přijímající organizaci ADPEP 56:

Asociace ADPEP 56 má ve Francii již dlouholetou tradici a je považována za nejlepší a nejuznávanější asociaci tohoto druhu ve Francii. Tato asociace byla založena během první světové války z iniciativy mnoha učitelů veřejných škol za účelem podporovat válečné sirotky. Z počátku se jednalo o morální a materiální podporu opuštěným dětem nebo dětem ze slabších rodin. Postupně se ale tato podpora rozšířila mezi všechny děti navštěvující francouzské veřejné školy. Asociace ADPEP 56 dává již od svého počátku zdárný příklad solidarity. V dnešní době je tato organizace rozšířena do mnoha podob. Jedná se například o zdravotnicko-pedagogické instituce, zdravotnicko-profesionální instituce, instituce pro porážku zotavení, prázdninová centra pro mládež a centra se zaměřením především na poznávací pobyty (aktivity v přírodě, poznávání kulturně-historického dědictví v dané lokalitě). Ovšem stále přetrvává původní myšlenka – poskytovat podporu dětem ze sociálně slabších rodin či dětem s psychickými poruchami.

V těchto centrech se děti učí životu v kolektivu – respektovat ostatní, přičemž nejsou opomíjeny ani jejich individuální potřeby. Program je sestaven tak, aby fyzické aktivity byly v rovnováze s psychickými. Pobyt v centrech přispívá i k vytvoření pozitivního vztahu problematických jedinců se stejně starými dětmi a zároveň dospělými – tedy i pedagogy. Asociace ADPEP 56 disponuje šesti centry v departamentu Morbihan, přičemž administrativní sídlo se nachází ve Vannes – hlavním městě Morbihanu. Všechna centra jsou strategicky rozmístěna na pobřeží Atlantského oceánu.

4.2.2.1 Centre de Bellevue-Océan v Damganu

Funkce :

« Škola v přírodě »	- zameřena na poznávání přírodního a kult. dědictví Bretaně
	- pobyty s danou tematikou – viz. dále
« Prázdninové pobyty »	- pobyty s různorodou tematikou
« Stáže »	- pobyty s danou tematikou

Umístění : Damgan je malá obec, která se nachází mezi morbihanským zálivem a ústím řeky Vilaine. Tato obec se rozprostírá přímo na pobřeží písčitých pláží, které přesahují svou délkou 10 km. V létě se z tohoto jinak klidného místa stává turistické středisko. Funguje zde pravidelná autobusová doprava. Samotné centrum se nachází přímo na pobřeží – 10 metrů od nejbližší pláže a 10 minut od nákupního a administrativního centra.

Kapacita : 70 dětí

Přístup : Pro děti z mateřských, základních škol a celou veřejnost - skupiny

Atraktivita v okolí :

Zoologická zahrada v Branféré
Historické město Vannes + obří akvárium
Poloostrov Rhuys – hrad Suscinio
Morbihanský záliv s ostrovy
Poloostrov Quiberon
Ostrov Belle-Ile
Historické město Rochefort-en-Terre
Architektonická památka La Roche-Bernard
Historické město Guérande
Přístavní město Auray

Materiálně-technické vybavení centra :

- jídelna s výhledem na oceán
- knihovna
- 3 učebny s potřebným vybavením – audio-vizuální technika, tabule atd.
- 21 pokojů se sprchou a WC + další potřebné vybavení
- ošetrovna
- kuchyň
- prádelna – možnost praní prádla
- kancelář s internetem, telefonem, faxem, kopírkou atd.
- pedagogický materiál /kopírka, PC, odborná literatura, mapy, buzoly, dalekohledy, akvária, teleskopy, lupy, planetárium, speciální vybavení pro meteorologii/
- hřiště (pískoviště) s průlezkami
- autobus – 29 míst, tranzit – 8 míst, 1 osobní automobil, jízdní kola
- v blízkém okolí : travnaté fotbalové hřiště, park s areálem vyhrazeným pouze pro děti do 12ti let

Sportovní aktivity a aktivity pro volný čas :

- a) aktivity s mořskou tematikou : Pêche a pieds – akvarium, koupání, hry v písku, procházky – prozkoumávání mořského pobřeží, vyjížďky na lodkách s instruktorem z lodní školy
- b) hry na hřišti, v parku a v okolí centra + pikniky
- c) fotbalové či jiné turnaje s dětmi z prázdnin. center v okolí
- d) pravidelné trhy v Damganu
- e) pouštění draků
- f) kemping v okolních centrech ADPEP
- g) manuální aktivity organizované animátory – v centru:
 - modelování z plastelíny
 - « casino »
 - tvorba loutek pro divadelní představení
 - geografie – velké zeměpisné hry s tematikou určité země
 - různé kolektivní hry
 - « cirkus » – aktivity spojené s cirkusem

Odborné vedení :

Ředitel – pedagog

Specializovaní animátoři

Některá vybraná témata poznávacích pobytů :

Příliv a odliv

Mořští ptáci

Zemědělství ústřic

Hvězdy a planety

Minerálie a fosilie

Mořské dědictví

Meteorologie

Pobřežní geografie

Fauna a flora na pobřeží oceánu

Některé tematické okruhy pro « Školu v přírodě » :

- Objevování přírody, životní prostředí
- Ornitologie
- Ekonomie moře – rybářství, zemědělství ústřic, přehrad. zářez v Arzalu
- Mořské dědictví – Muzea v okolí týkající se života na pobřeží
- Historické dědictví – zámky a historická města, větrné mlýny, dolmeny a menhiry, ...
- Věda a příroda – akvárium ve Vannes, Papillons, Ocearium v Croisic
- Velké přírodní atraktivity – Golf du Morbihan, ostrovy v zálivu
- Věda a technika – příliv a odliv, funkce majáků, meteorologie

4.3 PROJEKT PROGRAMU MLÁDEŽ

Mezinárodní výměny mládeže v rámci Akce 1

4.3.1 Základní údaje o studijním pobytu:

Jméno a příjmení dobrovolníka:	Zuzana Mimrová
Vysílající organizace:	INEX – Sdružení dobrovolných aktivit
Kontakt na vysílající organizaci:	Senovážné náměstí 24, 116 47 Praha 1, ČR http://www.inexsda.cz/cze/inex tel.: + 420 234 621 527
Přijímající organizace:	Solidarités Jeunesses – Chantiers internationaux
Kontakt na hlavní přijímající organizaci:	10, rue du 8 mai 1945, 750 10 Paris, France http://www.solidaritesjeunesses.org/ tel.: + 0033 155 268 877
Kontakt na regionální organizaci:	8, rue de la Chapelle, 306 40 Beauvoisin, France http://www.solidaritesjeunesseslanguedoc-roussillon.fr tel.: + 0033 466 013 723
Země dobrovolného projektu:	Francie
Místo konání:	Générac
Délka pobytu:	5. 7. – 26. 7. 2004
Náplň stáže:	Dobrovolná práce – rekonstrukce historického objektu
Počet účastníků:	16 ze zemí: Francie, Anglie, Polsko, Slovensko, Česká republika, USA, Turecko, Jižní Korea

4.3.2 Bližší informace o vysílající organizaci INEX:

Sdružení dobrovolných aktivit INEX v Praze zajišťuje a koordinuje vysílání dobrovolníků na krátkodobé i dlouhodobé dobrovolnické projekty, na projekty v rámci programu EU Evropská dobrovolná služba a vysílání dobrovolníků ze znevýhodněného prostředí. Působí jako zástupce INEX-SDA navenek vůči českým i mezinárodním organizacím. Koordinuje mezinárodní a rozvojové aktivity. Má na starosti semináře a veškerá školení související s dobrovolnictvím a rozvojovou spoluprací.

Sdružení nabízí:

Krátkodobé mezinárodní dobrovolnické projekty (WORKCAMPs) jsou netradiční formou spojující poznávání cizích zemí s dobrovolnickou účastí na prospěšných projektech. Projekty většinou trvají 2-3 týdny. Sejde se zde pestrá společnost lidí z různých zemí, kteří společně žijí a pracují na veřejně prospěšném projektu. Tato práce je dobrovolná a není tedy placená. Skupina má zajištěno společné obydlí a krmí a další program v průběhu akce. Náplň těchto projektů je opravdu rozmanitá (např. práce s postiženými, na ekofarmě, na obnově památek). Komunikačním jazykem je zpravidla angličtina.

Dlouhodobé mezinárodní projekty. Déletrvající projekty vypadají svojí pracovní náplní velmi podobně jako ty krátkodobé. Vzhledem k délce pobytu v hostitelské zemi se však mění charakter i přínosy projektu jak z pohledu dobrovolníka, tak z pohledu hostitelské organizace. Během déletrvajícího projektu můžete lépe poznat vaši hostitelskou zemi, lépe se naučit jazyk či navázat přátelské vztahy.

Evropská dobrovolná služba je neformální vzdělávací program Evropské unie. Je určen pro mladé lidi ve věku 18 až 25 let. a poskytuje novou životní zkušenost, (sebe)poznání, jazykové znalosti, novou životní i profesionální orientaci, sociální a komunikační kompetence. Projekty probíhají v zemi EU a prakticky všechny náklady spojené s odjezdem a s účastí na projektu jsou hrazeny z grantu EU. Projekty se rozlišují na krátkodobé (3 týdny - 6 měsíců) určené pro znevýhodněné dobrovolníky (sociálně, zdravotně, ekonomicky) a dlouhodobé (6-12 měsíců).

Pro širokou veřejnost, dobrovolníky a zástupce NNO pořádá Sdružení debaty, setkání s hosty z vybraných zemí Jihu, odborný přípravný seminář pro dobrovolníky vysílané do rozvojových a rizikových oblastí. Vedou se diskuze o místech, kde člověka sužuje hlad a bída, o zemích, kde je korupce na denním pořádku, o tamních lidech a jejich kultuře i o možných zdravotních komplikacích. Hrají se interaktivní hry a simulují situací umožňující hlubší reflexi a rozvoj mezikulturního porozumění. Další aktivity jsou rozvíjeny díky Sdružení též v rámci členství ve FoRS (České fórum pro rozvojovou spolupráci).⁴⁰

⁴⁰ Dostupné na: <<http://www.inexsda.cz>>.

5 ZÁVĚR

Evropská spolupráce v oblasti vzdělávání a praxe probíhá v současné době velmi intenzivně. Bude ale ještě nějaký čas trvat než koordinace reforem evropských vzdělávacích systémů získá konečnou podobu a jednotlivé národní systémy budou skutečně plně fungovat na základě úspěšného splnění vytyčených cílů v této oblasti. Je zcela zřejmé již nyní, že význam evropské vzdělávací politiky bude i nadále narůstat. Rozsah aktivit Evropské unie ve vzdělávání a odborné přípravě se bude stále rozšiřovat pod vlivem mnoha různorodých faktorů. Mezi tyto faktory patří: měnící se situace na trhu práce, přizpůsobování vzdělávání zásadním změnám v průmyslové výrobě, možnost zvýšení šancí na pracovním trhu cestou dalšího vzdělávání nebo rozšiřování spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a podniky. Evropská unie bude tak moci prostřednictvím vysoké úrovně vzdělanosti a kvalitní odborné připravenosti úspěšně a pružně reagovat na zrychlující se tempo světového ekonomického vývoje.

Bakalářskou práci považuji za kvalitní zdroj informací, který přehledně a srozumitelně vystihuje činnost Evropské unie v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a dobrovolných aktivit. Zejména pak poskytuje ucelenou charakteristiku nejrozšířenějších a nejvýznamnějších vzdělávacích programů: SOCRATES/ERASMUS, LEONARDO DA VINCI A EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ SLUŽBA. Kapitoly zabývající se prezentací těchto programů jsou zaměřeny především na popis jejich dílčích, ne příliš známých projektů a akcí. Z důvodu širokého spektra těchto aktivit není možné v bakalářské práci uvést zcela vyčerpávající informace. Ústřední snaha byla věnována vytvoření celkového teoretického přehledu o vzdělávacích programech Evropské unie obohacených o informace týkající se zcela konkrétních programů, což podtrhuje jejich význam. Dalším cenným přínosem práce je seznam důležitých kontaktů na řídicí instituce a agentury jednotlivých programů. Podrobnější informace o těchto organizacích lze získat například na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, na internetových stránkách jednotlivých programů nebo na oficiálních portálech Evropské unie v rubrikách pojednávajících o problematice vzdělávání, odborné přípravy a dobrovolných aktivit. Je také samozřejmě možné přímo oslovit některou z Národních agentur řídících tyto programy v České republice.

Jak již bylo zmíněno v úvodu bakalářské práce, mé poznatky o programech vycházejí především ze samotné účasti v některých z nich. Nejen z tohoto důvodu, pro mě zpracování této práce představuje také příležitost zkompletovat, zhodnotit a zužítkovat veškeré své znalosti a praktické zkušenosti s těmito programy. Účast ve vybraných projektech mi přinesla kromě nových poznatků a rozšíření vědomostí také možnost dlouhodobější spolupráce s některými domácími i zahraničními organizacemi, které se těmito programy zabývají. Velmi mne obohatilo i samotné shromažďování potřebných informací u příslušných Národních agentur jednotlivých programů, na jejich internetových stránkách nebo v odborné literatuře. Doufám, že se budu moci prostřednictvím další formy studia nebo praxe tématu vzdělávání, odborné přípravy a dobrovolných aktivit věnovat i nadále.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

M. BRDEK a kol.: *Evropská vzdělávací politika - programy, princip a, cíle*, Aspi, Praha 2004, 165 s.

M. POL, M. RABUŠICOVÁ a kol.: *Grantové nabídky a České školy*, Národní vzdělávací fond, Praha 2003, 65 s.

Multimediální publikace pro PC: *Evropská integrace v dokumentech*, Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1998

Velká encyklopedie EU: *Delegace Evropské komise v ČR*, Praha 2002, 213 s.

Journal officiel Anenexe, des Communautés européennes: *Débats*, Office des Publications Officielles des Communautés Europeénes, Luxembourg 2001, 196 s.

Europäische Gemeinschaften: *Hallo Europa*, Berlín 2000, 154 s.

Příručka knihovny ZF JU České Budějovice: *Obecné zásady pro vypracování diplomové práce*, České Budějovice 2001, 32 s.

Akademické informační centrum: *Ze školy do Evropy*, nakl. Doplněk, Brno 2002, 88 s.

Příručka Evropské komise: *Towards a knowledge-based Europe*, Luxembourg 2003, 22 s.

T. KRÁL a production: *Mezinárodní výměny mládeže*, Česká národní agentura Mládež, Praha 2005, 15 s.

T. KRÁL a production: *Evropská dobrovolná služba*, Česká národní agentura Mládež, Praha 2005, 23 s.

ČNA Mládež: *Program EU pro neformální výchovu a vzdělávání 2000 - 2006*, Praha 2005, 18 s.

MZV ČR: *Průvodce studenta Evropskou unií*, Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2000, 80 s.

NA Leonardo da Vinci: *LEONARDO INFO*, Praha 2000, 5 s.

NA Socrates: *SOCRATES INFO*, Praha 1998, 6 s.

Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, Úřad vlády ČR, Praha 2004, 15 s.

Sborník ze semináře: *Programy Evropské unie ve vzdělávání*, Hradec Králové 2004, 39 s.

NA Socrates: *Erasmus: Studenten-Mobilität Deutschland – Tschechische Republik*, Praha 2005, 31 s.

MŠMT ČR: *Vzdělávání a odborná příprava v Evropě: různé systémy, společné cíle do roku 2010*. Dostupné na WWW: <http://www.msm.cz/Files/HTM/BHinfo_konference.htm>.

NA Leonardo da Vinci: *Příručka pro mobility 2006 v rámci Výzvy 2006*, Evropská komise. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_mobilita.doc>.

NA Leonardo da Vinci: *Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Pilotní projekty. Druhé období: 2000 - 2006*. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_pilot.doc>.

NA Leonardo da Vinci: *Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty referenčních materiálů. Druhé období: 2000-2006*. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_ref.doc>.

NA Leonardo da Vinci: *Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty jazykových dovedností. Druhé období: 2000-2006*. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_jazyk.doc>.

ČNA Mládež: *Uživatelská příručka*, 2005. Dostupné na WWW: <http://www.youth.cz/download/UP_2005_CZ_1.doc>.

ČNA Mládež: *Uživatelská příručka programu Mládež na rok 2005*. Dostupné na WWW: <<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.

NA Leonardo: *Administrativní a finanční příručka - Projekty mobility 2006*. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/admin_prir_mobilita.doc>.

NA Leonardo da Vinci: *Obecná příručka - verze 2006*. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/obecna_prir.doc>.

Internetové adresy:

<http://www.socrates.cz>

<http://www.nvf.cz/leonardo>

<http://www.youth.cz>

<http://www.europa.eu.int>

<http://www.evropska-unie.cz>

<http://www.eurodesk.cz>

<http://www.eures.cz>

<http://www.euroskop.cz>

<http://www.msmt.cz>

<http://www.europa.eu.int/youth>

<http://www.europa.eu.int/ploteus>

<http://www.jcu.cz>

<http://www.univ-ubs.fr/>

<http://www.soavoshk.cz/>

<http://perso.wanadoo.fr/adpep56>

<http://www.inexsda.cz/cze/inex>

<http://www.solidaritesjeunesseslanguedoc-roussillon.fr>

SEZNAM OKAZŮ A CITACÍ

- ¹ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, principy a cíle, s. 25.
- ² Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, s. 6.
- ³ Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, s. 8.
- ⁴ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 25.
- ⁵ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 158.
- ⁶ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 26.
- ⁷ Vzdělávání a odborná příprava v Evropě: různé systémy, společné cíle do roku 2010. Dostupné na WWW:
<http://www.msmt.cz/Files/HTM/BHinfo_konference.htm>.
- ⁸ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 31.
- ⁹ Jedná se o povolání, u nichž Unie jednotně předepisuje obsah i kvalitu přípravy; mezi tato povolání patří například povolání lékaře, zdravotní sestry, porodní asistentky nebo architekta.
- ¹⁰ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s.30.
- ¹¹ Evropská jazyková cena – LABEL je program EU sloužící k ocenění výsledků jazykového vzdělávání. Program vznikl v roce 1995. Do roku 1995 byla tato snaha o podporu jazyků uskutečňována prostřednictvím podprogramu Lingua (v rámci programu SOCRATES) a programu LEONARDO DA VINCI. Více informací na www.socrates.cz.
- ¹² Francie, Německo, Itálie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Španělsko, Portugalsko, Švédsko, Finsko, Dánsko, Rakousko, Irsko, Řecko, Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Slovenská republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta a Kypr.
- ¹³ Švýcarsko je tichým partnerem programu SOCRATES/Erasmus. Od roku 1996 spolupracuje s členskými zeměmi EU, od roku 2002 i se zeměmi kandidátskými. České vysoké školy mohou uzavírat se švýcarskými partnery bilaterální dohody dle pravidel programu Erasmus a realizovat výměny studentů i učitelů. Jediným rozdílem je, že aktivity programu Erasmus financuje ve Švýcarsku Federal Office for Education and Science (FOES) a ne EU jako u ostatních států participujících v programu SOCRATES/Erasmus.
- ¹⁴ Europass je soubor dokumentů, které mají usnadnit pohyb občanů ze studijních nebo pracovních důvodů v rámci Evropské unie. V současné době se Europass skládá z pěti dokumentů, které obsahují informace o vzdělání, pracovních zkušenostech, osobních kompetencích a schopnostech. Europass je dobrovolný dokument, první evropský jednotný doklad, jehož vydání je bezplatné. Zavádění Europassu zahájilo v roce 2005 lucemburské předsednictví EU společně s Evropskou komisí. Více informací na WWW:
<http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/ips/epass/>.
- ¹⁵ M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 41.

- 16 M. BRDEK a kol.: Evropská vzdělávací politika - programy, princip a cíle, s. 37.
- 17 Dostupné na WWW: <<http://web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=4>>.
- 18 Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Průvodce studenta Evropskou unií, s. 6.
- 19 Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Průvodce studenta Evropskou unií, s. 8.
- 20 Akademické informační centrum, Ze školy do Evropy, s. 8.
- 21 Příručka pro mobility 2006 - druhá fáze: 2000-2006 v rámci Výzvy 2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_mobilita.doc>.
- 22 Za podniky se považují všechny podniky ve veřejném nebo soukromém sektoru bez ohledu na právní formu, velikost nebo hospodářský sektor v němž jsou činné a všechny typy hospodářské činnosti včetně sociální ekonomiky. Vyloučeny jsou: evropské instituce a organizace řídící a implementující programy EU (z důvodů vyloučení konfliktu zájmů); národní, regionální, hospodářská a obchodní zahraniční zastoupení jako např. vyslanectví, konzuláty, kulturní střediska (neboť nesplňují požadavek nadnárodního aspektu projektu).
- 23 Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_mobilita.doc>.
- 24 Sítě, které jsou součástí “projektů nadnárodních sítí organizací” by se neměly zaměřovat s nadnárodními sítěmi otevřeného a distančního odborného vzdělávání, které jsou prostřednictvím informačních a komunikačních technologií otevřeny všem a spadají do “pilotních projektů”. Hlavním účelem pilotních projektů je co nejvíce zpřístupnit inovativní výukové materiály a přístupy spojené s aplikacemi informačních a komunikačních technologií (multimediální vzdělávací produkty, webové stránky, distanční tutoring).
- 25 Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Pilotní projekty. Druhé období: 2000-2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_pilot.doc>.
- 26 Pojmem “referenční materiál” se zde rozumí veškeré analýzy, studie, průzkumy a identifikace pozitivních zkušeností, které umožňují na úrovni Společenství určovat relativní pozici různých účastnických zemí a pokrok, jehož ve sledované oblasti dosáhly.
- 27 Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty referenčních materiálů. Druhé období: 2000-2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_ref.doc>.
- 28 Leonardo da Vinci: Program Společenství na podporu odborného vzdělávání - Projekty jazykových dovedností. Druhé období: 2000-2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/prir_jazyk.doc>.
- 29 Obecná příručka pro předkladatele projektů. Verze 2006. Dostupné na WWW: <http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/obecna_prir.doc>.
- 30 Za koordinátora je považována instituce nebo orgán vybraná z členů nadnárodního partnerství, která je v rámci projektu odpovědná za koordinaci a řízení v průběhu realizace projektu. Dostupné na WWW: <<http://www.nvf.cz/leonardo>>.

- 31 Dostupné na WWW:
<http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2_en.html>.
- 32 Dostupné na WWW:
<http://www.nvf.cz/leonardo/dokumenty/obecna_prir.doc>.
- 33 T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 4.
- 34 V roce 2005 byly Společné aktivity v rámci Akce 4 pozastaveny z důvodu malého zájmu. Do budoucna se uvažuje o jejich vyškrtnutí z programu MLÁDEŽ.
- 35 T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 15.
- 36 T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 15.
- 37 Uživatelská příručka programu Mládež. Dostupné na WWW:
<http://www.youth.cz/download/UP_2005_CZ_1.doc>.
- 38 T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 8.
- 39 T. KRÁL, Evropská dobrovolná služba, s. 8.
- 40 Uživatelská příručka programu Mládež na rok 2005. Dostupné na WWW:
<<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.
- 41 Uživatelská příručka programu Mládež na rok 2005. Dostupné na WWW:
<<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.
- 42 Dostupné na WWW: <<http://www.youth.cz/download/fincastky2005.doc>>.
- 43 Dostupné na: <<http://www.inexsda.cz>>.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1

Které další země se mohou účastnit programu MLÁDEŽ?

PŘÍLOHA 2

Dokumentace k programu SOCRATES/Erasmus:

Formulář – Student Application Form

Formulář - Learning Agreement

Attestation - 1st semester

Attestation - 2nd semester

Transcript of Records – 1st semester

Transcript of Records – 2nd semester

Confirmation of Socrates/Erasmus Study Period

Certificat de Presence

Závěrečná zpráva ze studijního pobytu Socrates/Erasmus

PŘÍLOHA 3

Dokumentace k programu LEONARDO DA VINCI:

Certifikát o účasti v programu Leonardo da Vinci

Attestation

Leonardo da Vinci – deník stáže

Participant's Evaluation of the Programme Leonardo da Vinci – English version

Evaluation de Stage - Entreprise

PŘÍLOHA 4

Dokumentace k projektu dobrovolných aktivit:

Formulář Volunteer Exchange Form (VEF)

Infosheet pro účastníka programu

Confirmation Slip

Dotazník – účastníkovo závěrečné hodnocení pobytu

PŘÍLOHA 5

Seznamy užitečných kontaktů:

Program SOCRATES/ERASMUS

Program LEONARDO DA VINCI

Program MLÁDEŽ